

Väylävirasto
Trafikledsverket

Väyläviraston ohjeita
xx/2026

VALTION RATAVERKON HALTIJAN OSAAMIS- JA PÄTEVYYSVAATIMUKSET

Kirjoita alaotsikko

LUONNOS 8.9.2026

Väylävirasto Trafikledsverket

Ohje

Kirjoita tekstiä napsauttamalla tai napauttamalla tätä.

Vastaanottaja	Korvaa
Väyläviraston rautatiejärjestelmän palveluntuottajat	Valtion rataverkon haltijan osaamis- ja pätevyysvaatimukset (Väyläviraston ohjeita 43/2024 v3)
Säädösperusta	Voimassa
RTJJ	xx.xx.2026 alkaen toistaiseksi
Väylämuoto	Kohdistuvuus
Rautatiet	Valtion rataverkko
Asiasanat	Käyttäjärühmät
Rataverkko, rautatiet, osaaminen, pätevyys, turvallisuus, työturvallisuus	Urakoitsijat ja palveluntuottajat

VALTION RATAVERKON HALTIJAN OSAAMIS- JA PÄTEVYYSVAATIMUKSET

Ohjeessa on täsmennetty...

Väylävirasto on hyväksynyt ohjeen käyttöön xx.xx.2026 alkaen.

Osastonjohtaja, tekniikka ja ympäristö Minna Torkkeli

Rautatiejohtaja Jukka Ronni

Yksikönpäällikkö, rautatietekninen yksikkö Simo Toikkanen

Ohje on osa Väyläviraston turvallisuusjohtamisjärjestelmää rautatietoimintojen osalta.

Voit antaa palautetta ohjeesta ohjeen yhteyshenkilölle (etunimi.sukunimi@vayla.fi) tai Väyläviraston teknisten ja turvallisuusohjeiden palautteenantokanavaan (teknisetjaturvallisuusohjeet@vayla.fi).

Dokumentin sisältö ei ole kaikilta osin saavutettava.

LISÄTIETOJA

Simo Toikkanen

Väylävirasto

PL 33, 00521 Helsinki

Opastinsilta 12 A, 00520 Helsinki

Puhelin 0295 34 3000

Faksi 0295 34 3700

vayla.fi

etunimi.sukunimi@vayla.fi

kirjaamo@vayla.fi

Kannen kuva: Simo Toikkanen

LUONNOS 8.9.2026

Esipuhe

Valtion rataverkon haltijan osaamis- ja pätevyysvaatimukset -ohjeessa kuvataan ne menettelyt, joilla Väylävirasto määrittelee ja varmistaa palveluntuottajiensa pätevyysvaatimukset. Pätevyydet ja osaamisvaatimukset koskevat myös valtion rautatiealueella työskenteleviä palveluntuottajia, jotka eivät ole Väylävirastoon sopimussuhteessa esimerkiksi kaupunkiympäristössä. Lisäksi ohjeessa kuvataan menettelyt, joilla varmistetaan pätevyysien jatkuva ylläpitäminen sekä Väyläviraston hyväksytyksi koulutuslaitokseksi hakeminen ja Ratateknisen oppimiskeskuksen toiminnan perusteet.

Tämä ohje on osa Väyläviraston rautatietojärjestelmien turvallisuusjohtamisjärjestelmää, jossa on kuvattu miten Väylävirasto varmistaa sille asetettujen tehtävien hoitamisen ja rataverkon turvallisuuden sekä miten se hallitsee turvallisuuteen liittyvät riskit valtion rataverkon haltijana. Turvallisuusjohtamisjärjestelmässä on määritelty yhteiset toimintatavat ja vaatimukset toimintaan. Tämä ohje liittyy turvallisuusjohtamisjärjestelmässä kuvattuihin operatiivisen toiminnan turvallisuustehtävien osaamisvaatimuksiin. Ohje täydentää Radanpidon turvallisuusohjeita (TURO) palveluntuottajien pätevyys- ja osaamisvaatimusten ja työntekijöiden osaamisen varmistamiseksi vaativissa rautatiealan työtehtävissä.

Väylävirasto määrittelee minimiosaamisvaatimukset suunnitteluhankkeisiin hankinta-asiakirjoissa osallistumisen ennakkovaatimuksina. Operatiivisten prosessien, rakentamisen, kunnossapidon ja liikenteenohjauksen osalta hankinta-asiakirjoissa kuvattujen ennakkovaatimusten lisäksi on noudatettava tätä ohjetta.

Rautatietojärjestelmien turvallisuusjohtamisjärjestelmää noudattavat sekä Väyläviraston oma henkilökunta, että valtion rataverkolla toimivat palveluntuottajat sekä osaltaan rautatieliikenteen harjoittajat. Palveluntuottajien toiminta perustuu Väyläviraston ohjeisiin ja palveluntuottajan kanssa solmittuihin sopimuksiin. Rautatieliikenteen harjoittajat sitoutuvat rautateiden verkkoselostuksen ja rataverkon käyttösopimuksen kautta noudattamaan valtion rataverkon haltijan ohjeita.

Työhön ovat osallistuneet Väyläviraston useat virkamiehet.

Helsingissä xxkuussa 2026

Väylävirasto
Tekniikka ja ympäristö -osasto

Versionhistoria

Pvm.	Versio	Muutokset
05.12.2024	43/2024	Ohjeessa on täsmennetty Ratatyökoneen kuljetajan pätevyyttä ja Taito- ja maarakennuspätevyyttä edellyttäviä tehtäviä. Pätevyyden päättymisikärajaa ja soveltuvuudenarviointia on tarkennettu. Hitsausmestaripätevyyden ennakkovaatimuksista on poistettu kunnostushitsauspätevyys. Pelastus- ja raivaushenkilöstön koulutusohjelma on muokattu vastaamaan nykyistä koulutusta. Lisäksi muita pienempiä täsmennyksiä.
2.1.2025	43/2024 v2	Liitteen 1 sisältö korjattu.
9.4.2025	43/2024 v3	Liitteen 4 sisältö korjattu.

Sisällys

1	MÄÄRITELMIÄ	8
2	JOHDANTO	10
2.1	TAUSTA JA TAVOITTEET	10
3	VALTION RATAVERKON TEHTÄVIÄ, JOIHIN EDELLYTETÄÄN KOULUTUKSIA JA PÄTEVYYKSIÄ	11
3.1	KOULUTUKSIA JA PÄTEVYYKSIÄ VAATIVIA TEHTÄVIÄ	11
3.2	YKSITTÄISET TEHTÄVÄT	13
4	RAUTATIELIIKENTEEN HARJOITTAJILTA JA VALTION RATAVERKOLLA TOIMIVILTA YKSITYISRAITEEN HALTIJOILTA EDELLYTETTÄVÄ OSAAMINEN	15
4.1	YLEISET OSAAMISVAATIMUKSET JA PEREHDYTTÄMINEN	15
4.2	VAIHTOTYÖHÖN OSALLISTUVIEN OSAAMISVAATIMUKSET	16
5	YLEISET OSALLISTUMISVAATIMUKSET	17
5.1	IKÄ 17	
5.2	KIELITAITO	17
5.3	TERVEYDELLINEN JA PSYKOLOGINEN SOVELTUVUUS	18
6	PÄTEVYYDEN VOIMASSAOLO, TODISTUKSET JA KERTAUS	19
6.1	PÄTEVYYDEN HAKEMINEN JA MYÖNTÄMINEN	19
6.2	PÄTEVYYDEN VOIMASSAOLO JA YLLÄPITO	19
6.3	YKSITTÄISET POIKKEUKSET	20
6.4	PÄTEVYYDEN PERUMINEN	20
6.5	OIKEUSTURVA JA TOIMINTA RIITATILANTEISSA	21
7	PÄTEVYYKSIEN JA OSAAMISEN HALLINTA	22
7.1	PÄTEVYYDEN TODENTAMINEN	22
8	VÄYLÄVIRASTON MÄÄRITTÄMÄT KOULUTUSOHJELMAT VALTION RATAVERKOLLA	23
8.1	KOULUTUSMALLI	23
8.2	PERUSKOULUTUKSET JA PÄTEVYYSKOULUTUKSET	23
8.3	TYÖPÄTEVYYSKOULUTUKSET	24
9	KOULUTUKSEN TOTEUTUS	25
9.1	OSAAMISEN VARMISTAMINEN	25
9.2	KOULUTUKSEN KESKEYTTÄMINEN	26
9.3	KOULUTUSTODISTUS	26
10	KOULUTUSLAITOKSET	27
10.1	KOULUTUSLAITOKSELLE ASETETUT EDELLYTYKSET	27
10.2	KOULUTTAJILLE ASETETUT EDELLYTYKSET	29
10.3	VERKKO-OPPIMISYMPÄRISTÖ	30
10.4	RATATEKNINEN OPPIMISKESKUS ROK	31
11	SIIRTYMÄAJAN MENETTELYT	33

LIITTEET

LIITE 1: RATATYÖTURVALLISUUSPÄTEVYYS (TURVA)

LIITE 2: PERUSTEET RAUTATIEJÄRJESTELMÄSTÄ (PERA)

LIITE 3: TURVAMIESPÄTEVYYS (T-MIES)

- LIITE 4: RATATYÖVASTAAVA (RTV), TASOT 1-3
- LIITE 5: RATAPIHALIIKENNEOHJAAJAN PÄTEVYYS (RLO)
- LIITE 6: LIIKENNEOHJAAJAN PÄTEVYYS (LO)
- LIITE 7: PÄÄLLYSRAKENNEPÄTEVYYS
- LIITE 8: TAITO- JA MAARAKENNUSPÄTEVYYS
- LIITE 9: TURVALAITEASENTAJAPÄTEVYYS
- LIITE 10: TURVALAITTEIDEN KÄYTTÖÖNOTTOTARKASTAJAPÄTEVYYS
- LIITE 11: KUNNOSTUSHITSAUSPÄTEVYYS
- LIITE 12: KAARIJATKOSHITSAUSPÄTEVYYS
- LIITE 13: TERMIITTIHITSAUSPÄTEVYYS
- LIITE 14: HITSAUSMESTARIPÄTEVYYS
- LIITE 15: ULTRAÄÄNITARKASTAJAPÄTEVYYS
- LIITE 16: RATATYÖKONEENKULJETTAJAPÄTEVYYS (RKK)
- LIITE 17: PELASTUS- JA RAIVAUSHENKILÖSTÖN KOULUTUSOHJELMA
- LIITE 18: KOONTITÄULUKKO

1 Määritelmiä

EEROKKI on Väyläviraston radanpidon koulutusohjelmien sähköinen oppimisympäristö

Hallitsee on tässä ohjeessa osaamisen korkein taso. Opiskelija hallitsee, osaa ja kykenee käsittelemään työnsä kannalta oleellista tietoa.

Koulutusohjelma on oppilaitoksen tietylle alalle suunnattu opintojen kokonaisuus, jolle on määritelty tavoitteet, osaamisvaatimukset ja arviointikriteerit.

Osaa on tässä ohjeessa toiseksi korkein osaamisen taso. Opiskelija on sisäistänyt opetetun asian ja osaa hyödyntää tietoa työssään.

Radanpito Rautatien ja siihen liittyvän kiinteän omaisuuden suunnittelu, hankinta, rakentaminen, hallinta ja kunnossapito sekä olemassa olevan rautatien parantaminen (Ratalaki 2007/110).

Ratapihalla tarkoitetaan rautatieliikennepaikan raiteistoa, laitureita ja liikenteenhoitoon välittömästi liittyviä laitteita, rakenteita sekä rakennuksia maa- ja kuormausalueineen.

Rataverkon haltijalla tarkoitetaan Väylävirastoa taikka yksityisraiteen haltijaa, kun raide kuuluu raideliikennelain (1302/2018) soveltamisalan piiriin.

Rautatieturvallisuus on kokonaisuus, joka pitää sisällään turvallisen liikennöinnin sekä turvallisen radalla ja sen läheisyydessä työskentelyn.

ROK on Väyläviraston Ratatekninen oppimiskeskus, joka sijaitsee Kouvolassa.

Tehtäväkohtainen soveltuvuusarviointi pitää sisällään psykologisen ja fyysisen arvioinnin. Soveltuvuusarvioinnilla selvitetään henkilön soveltuvuus kyseiseen työtehtävään. Psykologisen arvioinnin tekee psykologi ja fyysinen soveltuvuus arvioidaan lääkärintarkastuksessa.

Tietää on tässä ohjeessa kolmanneksi korkein osaamisen taso. Opiskelija tietää ja on hyvin selvillä opetustusta asiasta.

Toimija on rautatieliikenteen harjoittaja ja valtion rataverkolla toimiva yksityisraiteen haltija.

Tunnistaa on tässä ohjeessa kolmanneksi alimmainen osaamisen taso. Opiskelija kykenee tunnistamaan koulutuksessa opetettuja asioita työssään.

Tuntee on toiseksi alimmainen osaamisen taso. Opiskelija oppii tuntemaan koulutuksessa opetetun asiasisällön.

TURO eli Radanpidon turvallisuusohjeet. Väylävirasto julkaisee ohjeet Internet-sivuillaan <http://www.vayla.fi>

Pätevyys on tiettyyn rautatiejärjestelmän työtehtävään vaadittava osaaminen, joka saavutetaan koulutuksen ja harjoittelun avulla. Tehtäväkohtaiseen koulutukseen osallistuminen edellyttää aiemmin suoritettua alan tutkintoa ja sopivaa ennalta määritettyä työkokemusta sekä koulutusohjelmakohtaisesti muita edellytyksiä.

Ymmärtää on tämän ohjeen osaamistavoitteiden alin oppimisen taso. Opiskelija hahmottaa asiakokonaisuuden ja ymmärtää sen sisältämiä vuorovaikutussuhteita ja mahdollisia sekä todennäköisiä tapahtumia.

-
1. Hallitsee
 2. Osaa
 3. Tietää
 4. Tunnistaa
 5. Tuntee
 6. Ymmärtää

Kuva 1. Tässä ohjeessa käytettävät osaamisen tasot lueteltuna vaativammasta alimpaan osaamisen tasoon.

2 Johdanto

2.1 Tausta ja tavoitteet

Väyläviraston tavoitteena on varmistaa monitoimijaympäristössä toimivien rautateiden toimijoiden pätevyysien ylläpitäminen ja palveluntuottajien työntekijöiden osaaminen vaativissa radanpidon töissä. Tärkeimpänä tavoitteena koulutusohjelmilla ja yhteistoiminnalla Väyläviraston hyväksymien koulutuslaitosten kanssa on rautatieturvallisuuden varmistaminen ja turvallisuuskulttuurin vahvistaminen.

Väylävirasto valtion rataverkon haltijana vastaa siitä, että se asettaa osaamis- ja pätevyysvaatimukset rataverkolla Väyläviraston toimeksiannosta ja yhteistyöhankkeissa työskenteleville henkilöille ja varmistaa, että henkilöt saavat riittävän koulutuksen. Myös työturvallisuuslaki 738/2002 11 § edellyttää, että työnantaja varmistuu henkilöstönsä riittävästä pätevyydestä erityistä vaaraa aiheuttavissa töissä sekä Valtioneuvoston asetus 27.12.2001/1485 erityistä sairastumisen vaaraa aiheuttavista töistä velvoittaa työnantajaa terveystarkastusten järjestämiseen.

Komission delegoitu asetus (EU) 2018/762 liite II määrittelee, että Väyläviraston tulee rataverkon haltijana:

- tunnistaa (yksilöidä) toimenkuvat, joissa suoritetaan turvallisuuteen liittyviä tehtäviä
- määrittää turvallisuuteen liittyvien tehtävien osaamisvaatimukset (tehtävässä toimivilta vaadittavat tiedot ja taidot)
- määrittää menettelyt turvallisuuteen liittyvissä tehtävissä toimivien osaamisen ylläpitämiseksi
- varmistaa perehdyttämiskoulutus ja todistus hankitusta pätevyydestä ja taidoista
- osoittaa pätevyyttä omaavat henkilöt vastaaviin tehtäviin
- valvoa, kuinka tehtäviä hoidetaan ja suorittaa vaadittaessa korjaavia toimia.

Asetuksen mukaan:

- Pitää olla olemassa menettelyt sen varmistamiseksi, että kunnossapitovastuu on selvästi määritelty siten, että kunnossapitotyöpaikkojen pätevyysvaatimukset on yksilöity.
- On oltava olemassa menettelyt, joilla voidaan varmistaa alihankkijoiden ja toimittajien pätevyys.
- On oltava olemassa pätevyyden hallintajärjestelmä.

3 Valtion rataverkon tehtäviä, joihin edellytetään koulutuksia ja pätevyyskäsiä

Tässä kappaleessa esitetään rataverkon tehtäviä joihin Väylävirasto edellyttää koulutuksia ja pätevyyskäsiä. Luettelon lisäksi on myös muita rataverkon tehtäviä, koulutuksia ja pätevyysvaatimuksia, joita voidaan esittää esimerkiksi sopimuksissa tai tarjouspyynnöissä.

3.1 Koulutuksia ja pätevyyskäsiä vaativia tehtäviä

Väylävirasto edellyttää ratatöissä tai rautatiealueella tehtävissä muissa töissä toimivilta **Työturvallisuuskorttikoulutusta tai vastaavaa koulutusta**, joka täyttää Väyläviraston suositukset. Myös muulla vastaavalla tavalla todistettu osaaminen työturvallisuusosaamisesta hyväksytään.

Ratatyöturvallisuuspätevyys (TURVA) edellytetään työskenneltäessä ja liikkuessaa valtion rataverkolla rautatiealueella Väyläviraston tilaamissa töissä; muissa rautatiealueella tai sen välittömässä läheisyydessä tehtävissä töissä, joihin tarvitaan Väyläviraston lupa tai sopimus, sekä Radanpidon turvallisuusohjeissa (TURO) mainituissa tehtävissä. Pätevyys edellytetään myös muun rataverkon haltijan raiteistoilla silloin, kun ko. raiteistolla on Väyläviraston järjestämä ensimmäisen luokan liikenteenohjaus.

Perusteet rautatiejärjestelmästä -koulutus (Pera) on sisällytetty **pätevyyskoulutusten ennakkovaatimukseksi** (pois lukien ratatyöturvallisuuspätevyys ja turvamiespätevyys). Koulutus edellytetään **rakenuttamiskonsultteina**, valvojina, turvallisuuskoordinaattoreina ja rataisännöitsijöinä toimivilta henkilöiltä.

Perusteet rautatiejärjestelmästä -koulutusta ei edellytetä, mikäli henkilöllä on jokin voimassa oleva Väyläviraston myöntämä työpätevyys. Perusteet rautatiejärjestelmästä -koulutusta ei myöskään edellytetä, jos henkilöllä on vähintään viiden (5) vuoden monipuolinen työkokemus rautatiejärjestelmään liittyvistä töistä. Päätöksen työkokemuksen kattavuudesta tekee Väylävirasto. Vapaamuotoinen hakemus on osoitettava Väyläviraston kirjaamoon. Hakemuksen liitteenä on toimitettava luotettava kuvaus työkokemuksesta, esim. työtodistus.

Turvamiespätevyys (T-mies) edellytetään henkilöltä, joka toimii turvamiehenä valtion rataverkolla sekä RATSU:n laitteiston käytöstä vastaavalta henkilöltä. Turvamiehenä toimitaan turvamiestoiminnan mukaisissa tehtävissä, työkonella tehtävän työn turvaamisessa, liikenteenohjaajana tasoristeyksessä sekä muissa erikseen määritellyissä tehtävissä.

Ratatyövastaavan pätevyys (RTV) edellytetään henkilöltä, joka toimii ratatyövastaavan tehtävissä ja vastaa ratatyössä rautatiejärjestelmän liikenneturvallisuudesta. Ratatyövastaavan koulutus muodostuu kolmesta eri tasosta.

Ratapihaliikenneohjaajan pätevyyttä (RLO) edellytetään ratapihalla ratapihaliikenneohjaustehtävissä toimivilta henkilöiltä.

Liikenneohjaajan pätevyyttä (LO) edellytetään henkilöiltä, jotka toimivat valtion rataverkolla liikenteen-ohjaustehtävissä.

Turvalaiteasentajan pätevyyttä edellytetään henkilöltä, joka on sähköalan ammattihenkilö ja työskentelee turvalaitteiden kunnossapidon ja rakentamisen tehtävissä valtion rataverkolla.

Turvalaitteiden käyttöönottotarkastajan pätevyyttä edellytetään henkilöltä, joka vastaa uuden tai muutetun turvalaitejärjestelmän käyttöönottotarkastuksen suorittamisesta siitä annettujen ohjeiden mukaisesti ja tekee päätöksen, että turvalaitejärjestelmä voidaan ottaa tuotantokäyttöön / luovuttaa liikenteelle.

Päällysrakennepätevyys edellytetään henkilöltä, joka johtaa työmaalla päällysrakennetöitä ja vastaa työalueen tarkastamisesta ennen liikenteelle luovuttamista. Päällysrakennetöitä ovat muun muassa päällysrakenteen rakentaminen ja kunnossapito, vaihteen säätö, vaihteen huolto ja kunnossapito.

Taito- ja maarakennuspätevyys edellytetään siltojen ja muiden taito-, pohja- ja alusrakenteiden rakentamisesta ja korjaamisesta vastaavalta työnohtajalta, toteutusvaiheen työvaihesuunnittelijalta sekä töiden valvojalta. Taito-, pohja- ja alusrakenteita ovat mm. rautatiesillat, ylikulkusillat, pengerlaatat ja tunnelit.

Hitsauspätevyyksiä edellytetään kiskojen ja vaihteiden kiskoteräsosien hitsaustehtävissä toimivalta henkilöltä. Kunnostus-, kaarijatkos-, termiittihitsauksiin vaaditaan menetelmäkohtaiset pätevydet.

Hitsausmestaripätevyys edellytetään päällysrakenteen hitsaus- ja ultraäänitarkastustöistä vastaavalta henkilöltä.

Ultraäänitarkastajan pätevyys edellytetään kiskojen ja vaihteiden kiskoteräsosien sekä niiden liitos- ja kunnostushitsien ultraäänitarkastustehtävissä toimivalta henkilöltä.

Ratatyökoneen kuljettajan pätevyys (RKK) edellytetään:

- Rautatiealueella kiskoilla omalla konevoimallaan liikkuvan ei-liikennöivän ratatyökoneen kuljettajalta. Näitä ovat kaksitieajoneuvot ja siirrettävät (omalla konevoimallaan liikkuvat) koneet.
- Jos kiskoilla liikkuvassa trailerissa (hinattavat laitteet ym.), vaunussa tms. on nostolaite, työkone tai vastaava, jonka työskentelyulottuma ulottuu liikennöidyn raiteen RSU:an, ko. nostolaitteen, työkoneen tai vastaavan käyttäjältä edellytetään ratatyökoneen kuljettajan pätevyys.

Ratatyökoneen kuljettajan pätevyyttä ei edellytetä kiskoilla liikkuvan trailerin (hinattavan laitteen ym.) työntäjältä (työntäminen tapahtuu lihasvoimin), kun trailerissa mahdollisesti olevaa nostolaitetta, työkonetta tai vastaavaa ei käytetä. Ratatyökoneen kuljettajan pätevyyttä ei edellytetä myöskään kiskoilla kulkevan sähköpotkulaudan kuljettajalta.

Ratatyöalueella toimivan, junaliikenteeseen tai vaihtotyöhön hyväksytyn ratatyökoneen kuljettajalta edellytetään joko:

- lupakirja ja lisätodistus sekä ratatyöstävastaavan tason 3 (RTV3) pätevyys tai ratatyökoneen kuljettajan pätevyys

tai

- ratatyökoneen kuljettajan pätevyys.

. Liikkuvan kaluston lupakirjan omaavalla henkilöltä edellytetään ratatyökoneen kuljettajan pätevyys 1.5.2026 alkaen, jos hän ajaa ei-liikennöivää ratatyökonetta ratatyöalueella.

Pelastus- ja raivaushenkilöstön koulutus edellytetään henkilöitä, jotka toimivat raivaus- ja pelastustehtävissä. Pelastus- ja raivaushenkilöstö voi työskennellä itsenäisesti raivaus- ja pelastustehtävissä tai moneen viranomaisen toimintaympäristössä pelastusviranomaisen tai muun toimivaltaisen viranomaisen johtamana.

3.2 Yksittäiset tehtävät

Väylävirastoa edustava Väyläviraston kunnossapidon aluepäällikkö tai vastuullinen rataisännöitsijä voi myöntää kirjallisen luvan suorittaa yksittäisen metsätyön tai kiinteistön korjaus- tai ylläpitotyön ilman ratatyöturvallisuuspätevyyttä, jos:

- työ ei ole rautatiealueella tehtävää radanpidon työtä
- työskentely tapahtuu rautatiealueen ulkopuolella
- työ ei voi millään tavoin vaarantaa rautatiejärjestelmän tai -liikenteen turvallisuutta tai
- työskentelyolosuhteet rautatieturvallisuuden varmistamisen kannalta ovat muutoin riittävät.

Lupa voidaan antaa vain yksittäistä työtä tai työkokonaisuutta varten. Luvassa on yksiselitteisesti kerrottava:

- kenelle lupa on myönnetty

- mitä työtä lupa koskee
- milloin työn saa suorittaa
- keskeiset turvallisuuskäytännöt
- työn valvoja
- muut rajoitukset tai ehdot

Luvan hakijalle toimitetaan luvan mukana rautatieturvallisuutta koskeva perehdytysmateriaali.

LUONNOS 8.9.2026

4 Rautatieliikenteen harjoittajilta ja valtion rataverkolla toimivilta yksityisraiteen haltijoilta edellytettävä osaaminen

4.1 Yleiset osaamisvaatimukset ja perehdyttäminen

Rautatieliikenteen harjoittaja ja valtion rataverkolla toimiva yksityisraiteen haltija (jäljempänä toimija) on velvollinen varmistamaan, että sen henkilökunta ja alihankkijoiden henkilökunta on saavuttanut henkilöille määritetyt osaamisvaatimukset (ks. liitteet 1–17). Toimija on velvollinen varmistamaan osaamisen ylläpidon. Yksityisraiteen haltijan toiminnasta valtion rataverkolla sovitaan Väyläviraston ja yksityisraiteen haltijan välisessä rataverkonhaltijoiden sopimuksessa.

Toimijoiden henkilökunnalta ei vaadita tässä ohjeessa mainittuja pätevyyskysymyksiä.

Toimija vastaa oman ja alihankkijoidensa henkilökunnan sekä vierailijoiden riittävästä perehdytyksestä rautatiellä työskentelyyn ja liikkumiseen. Perehdytyksen tulee sisältää vähintään seuraavat asiat ja perehdytyksen jälkeen henkilön on:

- tunnettava Väyläviraston ohjeet liikennöinnistä, radalla tehtävistä töistä ja sähköradasta
- tunnettava rautatieliikenteen ja radalla liikkumisen vaarat ja oikeat toiminta- ja liikkumistavat rautatiealueella
- tunnettava rautateiden monitoimijaympäristön perusteet ja toimijoiden roolit
- ymmärrettävä oman toiminnan merkitys omalle ja muiden turvallisuudelle
- ymmärrettävä oman toiminnan merkitys vaaratilanteiden ja onnettomuuksien ehkäisemisessä
- tunnettava ratatyöalueiden ja turvamiestoiminnan alaisten alueiden toimintatavat
- tunnettava VAK-aineiden vaarat ja toiminta VAK-ratapihalla
- osattava toiminta häiriö-, vaara-, poikkeus- ja onnettomuustilanteissa
- tunnettava sähköratajärjestelmän perusteet ja sen vaarat.

Ratatyöalueella liikuttaessa ja työskenneltäessä tulee toimijan osoittaman vastuuhenkilön osallistua ratatyön päätoteuttajan järjestämään työmaaperehdytykseen. Vastuuhenkilön tulee perehdyttää rautatieliikenteen harjoittajan työmaa-alueella liikkuva ja työskentelevä henkilöstö päätoteuttajalta saamallaan perehdytysaineistolla. Perehdytys tulee dokumentoida.

4.2 Vaihdotyöhön osallistuvien osaamisvaatimukset

Valtion rataverkolla tehtävässä vaihtotyössä edellytetään yhteisiä osaamisvaatimuksia kaikilta rautatie-liikenteen harjoittajilta.

Henkilön, joka tekee vaihtotyötä (liikkuvan kaluston kuljettajana) tai toimii kuljettajasta erillisenä vaihtotyön johtajana, tulee olla saanut perehdytyksen työnantajaltaan. Edellä mainitun lisäksi henkilöön kohdistuu seuraavat osaamisvaatimukset, eli hänen on:

- tunnettava liikennöimänsä rataverkon haltijoiden ja edustamansa toimijan toimintaohjeet sekä osattava toimia niiden mukaisesti
- osattava viestintä häiriö-, vaara-, poikkeus- ja onnettomuustilanteissa
- osattava ensimmäisen luokan liikenteenohjauksen alueella kommunikoida rataverkon haltijan liikenteenohjauksen kanssa ja käyttää käytössään olevia viestintälaitteita ja hallittava vaihtotyöhön liittyvä viestintä annettujen ohjeiden mukaisesti
- tunnettava lupa-alueet ja osattava vaihtotyöhön liittyvät lupamenettelyt sekä työselostus
- tunnistettava liikennöimänsä alueen fyysiset rajat ja niiden merkitseminen
- tunnettava liikennöimänsä alueen reitit ja niiden erityispiirteet, kuten reitillä olevat tasoristeykset, nousut, laskut, merkit, opasteet ja opastimet, sallitut raiteen nopeudet ja rajoitteet
- osattava noudattaa opasteita ja opastimia sekä merkkejä ja nopeusrajoituksia
- osattava paikantaa sijaintinsa ja kertoa se muille
- ymmärrettävä liikkuvasta kalustosta tai rataverkosta aiheutuvat rajoitteet
- osattava tarkistaa, että käytettävä liikkuva kalusto täyttää liikennöinnille asetetut edellytykset
- tunnettava kalustoyksikön kokoonpano, kaluston ulottuma ja raiteen aukean tilan ulottuma
- tunnettava käytössään olevan kaluston vetovoima, jarrutuskyky, sallitut nopeudet, kaluston käyttöönottoon liittyvät tarkastukset, poikkeus- ja vikatilannemenettelyt sekä osattava liikkuvan kaluston paikallaan pysymisen varmistaminen
- tunnistettava tilanteet jolloin yksikön/vaunun liikkuminen voi aiheuttaa vaaran tai onnettomuuden (pyörät kiskoilla, liikkuvan kaluston ulottumassa ei esteitä jne.)
- tunnettava toiminnassa käytettävän alueen turvalaitteet riittävältä osin sekä viestiyhteydet ja vaihtotyöhön turvalaitteen toiminnassa käytettävät menetelmät
- tunnettava vaihteet sekä eri vaihdetyyppien kääntäminen käsin vaihtotyöalueella
- osattava liikennöitävän alueen mukaisesti avainsalpalaitteiden ja varmistuslukkolaitosten käyttö
- osattava keskitetyn vaihteen kääntäminen käsikammella poikkeustilanteessa
- osattava suorittaa kulloisessakin tapauksessa tarvittava jarrujen koettelu (testaus) rautatieliikenteenharjoittajan ohjeiden mukaisesti
- osattava tehdä sähköradan hätämaadoitus (liikkuvan kaluston kuljettajat (vaihtotyö ja junaliikenne), ratatyökoneenkuljettaja)
- tunnettava, kuinka toimia sähköradan hätä- ja vaaratilanteessa.

5 Yleiset osallistumisvaatimukset

Väylävirasto on asettanut koulutusohjelmakohtaisia ennakkovaatimuksia koulutukseen osallistuville peruskoulutuksen, muun koulutuksen, työkokemuksen, muiden pätevyyksien tai terveydellisen ja psykologisen soveltuvuuden osalta.

Koulutettavan ja hänen työnantajansa tulee huolehtia ennakkovaatimusten täyttymisestä ja tarvittaessa esittää ennakkovaatimusten mukaiset todenteet ja/tai kirjallinen selvitys ennakkovaatimusten täyttymisestä koulutuslaitokselle ennen koulutukseen hyväksymistä. Pätevyyskohtaiset ennakkovaatimukset on kuvattu liitteiden 1–17 kohdissa Ennakkovaatimukset.

5.1 Ikä

Väyläviraston pätevyyksien alaikäraja on 18 vuotta. Pätevyyksien voimassaolo päättyy, kun henkilö täyttää 69 vuotta (pl. ratatyöturvallisuus). Ratatyöturvallisuuspätevyys voidaan myöntää 16 vuotta täyttäneille. Ratatyöturvallisuuspätevyys (TURVA) ja perusteet rautatiejärjestelmästä -koulutuksen (PERA) voimassaolon päättymiselle ei ole yläikärajaa.

Pätevyyden voimassaolon yläikärajaan voi hakea poikkeuslupaa Väylävirastolta enintään kahdeksi vuodeksi kerrallaan. Hakemus osoitetaan Väyläviraston kirjaamoon, ja sen liitteenä on toimitettava kohdan 5.3 mukainen työnantajan vakuutus siitä, että henkilö on arvioitu terveydenalan ammattilaisen toimesta soveltuvan fyysisesti ja psyykkisesti tehtävään. Soveltuvuudenarviointia edellytetään tässä haettavasta pätevyydestä riippumatta.

5.2 Kielitaito

Koulutukseen osallistuminen edellyttää riittävää suomen kielen taitoa. Koulutusten opetuskieli ja -materiaalit ovat suomeksi. Ratatyöturvallisuuspätevyyskoulutuksen opetusmateriaali ja osaamisen varmistaminen on käytettävissä tarvittaessa myös ruotsiksi ja englanniksi.

Muulla kielellä ja tulkin avustuksella pidettävästä ratatyöturvallisuuskoulutuksesta sovitaan erikseen Väyläviraston kanssa. Koulutuslaitos hakee määräaikaisen luvan kirjallisesti kirjaamon kautta. Koulutuslaitos voi myös koulutuslaitosoikeutta hakiessaan ilmoittaa kielet, joilla ratatyöturvallisuuskoulutusta tullaan antamaan. Koulutuslaitos vastaa siitä, että tulkki osaa sekä suomea että koulutuskieltä ja että hänellä on riittävä perehtyneisyys koulutusohjelmaan ja sen antaman pätevyiden mukaisiin tehtäviin.

5.3 Terveydellinen ja psykologinen soveltuvuus

Tehtävässä toimivan henkilön on terveydentilan ja psykologisen soveltuvuuden puolesta sovelluttava työtä hakiessaan ja työssä ollessaan tehtäväänsä siten, ettei hänen oma terveytensä tai rautatieliikenteen turvallisuus vaarannu. Työnantaja vastaa siitä, että hän käyttää tehtävissä niihin soveltuvaa henkilöstöä.

Soveltuvuusarviointivaatimus on määritelty työpätevyyksittäin koulutusohjelmaliitteissä. Henkilöllä on oltava riittävä fyysinen sekä psykologinen valmius ja soveltuvuus tehtävään. Väyläviraston soveltuvuus-suositukset on esitetty Väyläviraston julkaisussa 50/2021 *Rautatieturvallisuustehtävissä toimivien henkilöiden soveltuvuussuositukset*. Soveltuvuudenarviointi tehdään työnantajan päättämän terveydenalan ammattilaisen toimesta. Työnantaja vastaa arvioitavan tehtävän kuvauksesta (mm. tehtävän sisältö, vastuut ja velvollisuudet) terveydenalan ammattilaiselle.

Pätevyyskoulutuksiin ensimmäistä kertaa osallistuvilta edellytetään fyysisen ja psykologisen soveltuvuuden arviointia koulutusohjelmaliitteen mukaisesti. Kertauskoulutuksiin osallistuvilta tätä ei vaadita, vaan työnantajan velvollisuutena on seurata työntekijöidensä terveydentilaa sekä psykologista ja yleistä soveltuvuutta tehtävään. Henkilön soveltuvuus tehtävään on arvioitava uudelleen, mikäli epäillään sen heikentyneen.

Työnantajan tai työntekijän ei tule toimittaa terveydenalan ammattilaisen lausuntoa koulutuslaitokselle taikka Väylävirastolle tai sen edustajalle. Sen sijaan riittää työnantajan kirjallinen vakuutus siitä, että henkilön soveltuvuus tehtävään on arvioitu ja hän on soveltuva tehtävään.

6 Pätevyyden voimassaolo, todistukset ja kertaus

6.1 Pätevyyden hakeminen ja myöntäminen

Hyväksytysti suoritetun Ratatyöturvallisuus-, Turvamies-, Ratatyövastaava- ja Ratatyökoneenkuljettaja-koulutuksen jälkeen koulutuslaitos myöntää koulutettavalle koulutusohjelman tuottaman pätevyyden edellyttäen, että koulutusohjelman ennakko-vaatimukset täyttyvät. Koulutuslaitoksen tulee käyttää Väyläviraston todistusmallipohjaa.

Muiden kuin yllä mainittujen koulutusohjelmien pätevyksiä tulee hakea Väylävirastolta. Koulutettava täyttää Väyläviraston hakemuslomakkeen koulutuslaitoksen sähköisessä oppimisympäristössä ja toimittaa koulutuslaitokselle tarvittavat todenteet ennakko-vaatimusten, työkokemusvaatimusten ja soveltuvuuden täyttymisestä. Ennen hakemusta kaikki koulutusohjelman moduulit tulee olla hyväksytysti suoritettu ja niistä on oltava suoritusmerkintä koulutuslaitoksen verkko-oppimisympäristössä. Koulutuslaitos toimittaa hakemuksen liitteineen Väyläviraston kirjaamoon.

Väylävirasto myöntää pätevyyden hakemuksen perusteella, kun pätevyyden vaatimukset ovat täyttyneet. Pätevydestä annetaan todistus. Pätevyyshakemuksia käsitellään kuukausittain. Perustellusta syystä tästä voidaan poiketa. Hakijan on kuitenkin hakemuksessaan pyydettävä nopeaa käsittelyä.

Koulutuslaitoksen ja Väyläviraston myöntämät pätevyydet antavat oikeuden työskennellä valtion rata-verkolla pätevyyden osoittamissa tehtävissä (ks. luku 3).

6.2 Pätevyyden voimassaolo ja ylläpito

Kaikki Väyläviraston ja koulutuslaitoksien myöntämät pätevyydet ovat henkilökohtaisia ja pätevyysvoimassaoloajat ovat määräaikaista. Liikenneohjaajan pätevyys on voimassa toistaiseksi, jos pätevyyden ylläpidon edellyttämät toimenpiteet ovat toteutuneet (liite 6).

Koulutusohjelmakohtaisesti on määritelty pätevyyden voimassaoloaika sekä ne toimenpiteet, joita Väylävirasto edellyttää pätevyyden ylläpitämiseksi (liitteet 1–17). Pätevyyden haltija vastaa pätevyyden ylläpitoedellytysten täyttymisestä, muussa tapauksessa pätevyys katsotaan vanhentuneeksi.

Vanhentunut pätevyys on uusittava käymällä koulutusohjelman koulutus uudelleen.

Mikäli pätevyyden voimassaolo on päättynyt ennen kuin uusi pätevyys on myönnetty, ei henkilöllä ole oikeutta toimia tänä aikana pätevyyttä edellyttävissä tehtävissä.

6.3 Yksittäiset poikkeukset

Väylävirasto voi harkintansa perusteella myöntää kirjallisen poikkeusluvan pätevyysvaatimukseen seuraavissa tapauksissa:

- pakollisen työkokemusajan lyhentäminen
- ennakkovaatimuksen (esim. Perusteet rautatiejärjestelmästä) korvaaminen työkokemuksella tai muulla koulutuksella
- koulutuksen korvaaminen työkokemuksella tai muulla koulutuksella
- pätevyysvaatimusten lieventäminen työ- tai työmaakohtaisesti ulkomailla hankitun pätevyyden tai työkokemuksen vastaavuus Väyläviraston pätevyysvaatimukseen.

Väylävirasto voi harkintansa perusteella myöntää poikkeusluvan kertauskoulutuksen suorittamiseen varsinaisen pätevyyden päättymisen jälkeen seuraavissa tapauksissa:

- henkilö on ollut kertauskoulutuskaudella niin pitkällä sairauslomalla, opintovapaalla tai vanhempainvapaalla, että kertauskoulutukseen osallistuminen ei ole ollut mahdollista
- työnantaja ei ko. aikoina voi velvoittaa työntekijää osallistumaan koulutukseen
- yrityksen liiketoiminta on kesken kertauskoulutuskauden myyty toiselle yritykselle
- henkilö on ollut työttömänä kertauskoulutuskauden aikana siten, että hänellä ei ole ollut työnantajaa, jonka tehtävänä olisi ollut ohjata henkilö kertauskoulutukseen

Poikkeuslupa kertauskoulutuksen suorittamiseen ei kuitenkaan jatka pätevyyden voimassaoloaikaa.

Vapaamuotoinen kirjallinen hakemus perusteluineen toimitetaan Väyläviraston kirjaamoon. Hakemukseen on liitettävä tarpeelliset dokumentit poikkeuslupahakemuksen käsittelyä varten.

6.4 Pätevyyden peruminen

Tämän ohjeen mukaisia pätevyyskiä voi perua ainoastaan Väylävirasto.

Väylävirasto voi harkintansa perustuen perua henkilön pätevyyydet, jos:

- Pätevyyden myöntämiseen liittyvät tiedot ovat olleet virheellisiä tai puutteellisia.
- Pätevyyden saanut henkilö on toiminnallaan aiheuttanut rautatieliikenteeseen kohdistuneen onnettomuuden tai vakavan vaaratilanteen.
- Pätevyyden saanut henkilö on vakavasti ja/tai toistuvasti osoittanut piittaamattomuutta rautatieturvallisuuteen liittyvien määräysten ja ohjeiden noudattamisessa ja/tai tietoisesti laiminlyönyt niitä.

Pätevyys palautetaan käymällä pätevyyden peruskoulutus uudelleen.

Pätevyys voidaan perua myös määrääjäksi.

6.5 Oikeusturva ja toiminta riitatilanteissa

Koulutettava voi tehdä kuukauden kuluessa koulutuksen päättymisestä kirjallisen valituksen koulutuslaitokselle, mikäli hän katsoo kokeen arvostelussa olleen virheitä tai puutteita. Koulutuslaitoksen koulutuksesta vastaava henkilö käsittelee valituksen 2 viikon kuluessa valituksen vastaanottamisesta. Koulutuslaitos toimittaa tehdyn päätöksen koulutettavalle sekä kopiot valituksesta ja siihen liittyvästä päätöksestä Ratateknisen oppimiskeskuksen kehittämispäällikölle.

Koulutettava tai hänet koulutukseen lähettänyt taho voi valittaa kirjallisesti koulutuslaitoksen tekemästä keskeytyspäätöksestä tai kokemastaan epäoikeudenmukaisesta kohtelusta Ratateknisen oppimiskeskuksen toimikunnalle kuukauden kuluessa päätöksestä osoitteella kirjaamo@vayla.fi. Valitus on vapaamuotoinen.

7 Pätevyyksien ja osaamisen hallinta

Päätoteuttajalta ja Väyläviraston sopimuskumppaneilta edellytetään, että pätevyystodenteet varmistetaan oman henkilökunnan lisäksi myös alihankkijoiden osalta. Päätoteuttaja varmistaa pätevyyden voimassaolon ennen pätevyyttä edellyttävään tehtävään ryhtymistä, sekä varmistaa sen voimassaolon koko tehtävässä oloajan. Työmaalla pätevyyksien varmistamisesta vastaa päätoteuttaja. Kukin työnantaja vastaa siitä, että se käyttää vain pätevää työvoimaa. Päätoteuttajan tulee pitää henkilöluetteloa työmaalla olevista henkilöistä. Työnantaja vastaa ensisijaisesti työntekijöidensä pätevyyksistä ja osaamisesta. Työnantajan vastuulla on myös kirjata, että henkilö on tehnyt pätevyyden edellyttämiä töitä.

Väyläviraston tekemissä pätevyysasioiden yritysauditoinneissa sopimuskumppanin tulee näyttää osaamisenhallintajärjestelmästä pätevyysiin, osaamiseen ja terveydentilaan liittyvät tiedot. Näissä auditoinneissa ei tarkasteta kaikkien yksittäisten henkilöiden pätevyksiä, vaan tarkastukset kohdentuvat yrityksen pätevyydenhallintajärjestelmään.

7.1 Pätevyyden todentaminen

Koulutettavan ja pätevyyden omaavan henkilön on todennettava pyydetessä voimassa olevat pätevyytensä kouluttajalle ja koulutuksen järjestäjälle.

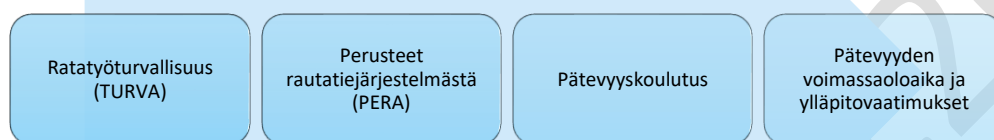
Todistuksen sijaan voidaan esittää työnantajan tai koulutuslaitoksen allekirjoituksella varmennettu ote koulutuksen suorittamisesta yrityksen tai koulutuslaitoksen koulutus- tai pätevyydenhallintajärjestelmästä. Otteesta on käytävä ilmi vähintään koulutuksen nimi, koulutuslaitoksen nimi ja **pätevyyden myöntämisen** ajankohta. Otteeseen voidaan myös lisätä voimassaoloaika. Yrityksen tulee kuvata, kuinka pätevyksiä ja niiden voimassaolon edellytyksiä sekä todenteita ylläpidetään (mm. pätevyyskysymysten voimassaolo, suoritettut kertauskoulutukset, työssäolovelvoitteen täyttyminen, soveltuvuuslausunnon ja/tai -arvioinnin voimassaolo).

Hitsauskoordinoija vahvistaa hitsaajalta vaadittavien vuosittaisten hitsausmenetelmien työsuoritteet.

8 Väyläviraston määrittämät koulutusohjelmat valtion rataverkolla

8.1 Koulutusmalli

Väylävirasto on asettanut toiminnan turvallisuuden varmistamiseksi tehtäväkohtaisia koulutuksen ja osaamisen minimivaatimuksia valtion rataverkolla toimimiseen sekä määritellyt pätevyyden muodostumisen, kussakin pätevyydessä vaadittavan ammattitaidon ja tehtäväkohtaisen osaamisen osoittamistavat. Väyläviraston koulutusmalli on esitetty kuvassa 2.

Kuva 2. Väyläviraston koulutusmallin periaate.

Pätevyyksien edellyttämät koulutusohjelmat rakentuvat pääosin moduuleista, mikä mahdollistaa koulutusohjelmasisältöjen päällekkäisyyksien poistamisen. Moduulit suoritetaan monimuotoisesti teorialuen-tojen ja käytäntöön vietyjen harjoitteiden avulla. Koulutusohjelmakohtaisesti määritetään ne menettelyt, joilla oppiminen ja osaaminen varmistetaan.

Työpätevyyteen liittyvä koulutus suoritetaan lähtökohtaisesti yhdessä koulutuslaitoksessa. Poikkeusti-lanteisiin vaaditaan Väyläviraston **poikkeuslupa**. Muut koulutukset järjestetään Väyläviraston erikseen määrittelemällä menettelyllä, pääsääntöisesti Ratateknisessä oppimiskeskuksessa Kouvolassa.

8.2 Peruskoulutukset ja pätevyyskoulutukset

Seuraavia koulutuksia voivat järjestää vain Väyläviraston hyväksymät koulutuslaitokset:

- Ratatyöturvallisuuspätevyys (TURVA)
- Perusteet rautatiejärjestelmästä (PERA)
- Turvamiespätevyys (T-mies)
- Ratatyövastaavan pätevyys (RTV)
- Ratatyökoneenkuljettajapätevyys (RKK)

- Ratapihaliikenneohjaaja (RLO)
- Liikenneohjaaja (LO).

Koulutusohjelmakohtaiset kuvaukset on esitetty liitteissä.

8.3 Työpätevyyskoulutukset

Väyläviraston koulutusohjelmat työpätevyyskoulutusohjelmista ovat

- päällysrakennepätevyys
- taito- ja maarakennuspätevyys
- turvalaiteasentajapätevyys
- turvalaitteiden käyttöönottotarkastajapätevyys
- kunnostushitsauspätevyys
- kaarijatkohitsauspätevyys
- termiittihitsauspätevyys
- hitsausmestaripätevyys
- ultraäänitarkastajapätevyys
- pelastus- ja raivaushenkilöstön koulutus.

Koulutusohjelmakohtaiset kuvaukset on esitetty liitteissä.

9 Koulutuksen toteutus

Koulutusten tavoitteena on antaa kokonaiskuva rautatiejärjestelmän toimintaperiaatteista monitoimijaympäristössä sekä mitä sujuva ja turvallinen työskentely työntekijältä edellyttää. Osaamistavoitteena on antaa koulutettavalle riittävät valmiudet toimia työtehtävässään muuttuvassa työympäristössä itsenäisesti sekä työryhmässä noudattaen radanpidolle asetettuja voimassa olevia ohjeita ja standardeja.

Toiminnan kokonaisuuden kannalta tavoitteena on koulutettavan koulutuksesta ja kertauskoulutuksesta saadun tiedon ja osaamisen syventäminen työnantajan ohjeistuksessa alan ammattilaiseksi.

9.1 Osaamisen varmistaminen

Koulutuksessa varmistetaan koulutettavan osaaminen mm. seuraavilla alueilla:

- ymmärtää ja hallitsee tehtäväalueen työprosessin
- osaa oman työn suunnittelun
- osaa käyttää oikeita ja turvallisia työmenetelmiä
- hallitsee työn perustana olevan keskeisen tiedon ja osaa soveltaa sitä
- hallitsee työvälineiden käytön ja käsittelyn
- hallitsee poikkeamien käsittelyyn liittyvät menettelyt.

Koulutusohjelmasta riippuen osaaminen varmistetaan **hyväksytytjen** kirjallisten kokeiden, käytännön harjoitteiden, harjoittelun/työnopastuksen tai annettavan käytännön kokeen avulla. Pääsääntöisesti käytännön kokeessa osaaminen varmistetaan tekemällä työtehtävään liittyviä työsuoritteita Ratateknisessä oppimiskeskuksessa ROKissa.

Koulutusohjelmien kokeet tehdään ensisijaisesti sähköisessä oppimisjärjestelmässä. Koulutuslaitos järjestää kokeen Väyläviraston antamien ohjeiden **ja/tai** koekysymysten pohjalta.

Työympäristössä tehdyn harjoittelun harjoittelupöytäkirja tai muu osaamisen varmentava dokumentaatio tulee olla varmennettu työnantajan nimeämän henkilön allekirjoituksella.

Koulutettavalla on mahdollisuus poikkeusjärjestelyihin kokeen osalta oppimisvaikeuksien takia. Asiasta tulee sopia etukäteen koulutuslaitoksen kanssa.

Hylätyn koesuorituksen voi uusita enintään kaksi (2) kertaa. Mikäli suoritus ei ole tämänkään jälkeen hyväksyttävä, on koulutus käytävä uudestaan.

9.2 Koulutuksen keskeyttäminen

Väyläviraston hyväksymällä kouluttajalla ja koulutusohjelmien vastuukouluttajalla on oikeus keskeyttää opiskelijan koulutus, mikäli opiskelijan toiminta koulutuksen yhteydessä antaa aiheita epäillä turvallisuuden väheksymistä tai jopa turvallisuutta vaarantavaa toimintaa.

Jos työtehtäväkohtaisessa pätevyyskoulutuksessa koulutettavalla esiintyy vaikeuksia osallistua koulutuksen kulkuun suunnitellusti, voi ko. pätevyyden vastuukouluttaja käydä keskustelun tilanteesta koulutettavan kanssa. Näin toimitaan myös siinä tilanteessa, että koulutettava itse kokee, ettei koulutukseen osallistuminen suju suunnitellusti. Keskustelun perusteella pyritään löytämään ratkaisu, jolla koulutusta voidaan jatkaa (esim. antamalla lisätehtäviä).

Jos edistymistä ei kuitenkaan tapahdu tai koulutettava itse niin vaatii, voi vastuukouluttaja keskeyttää koulutuksen. Tällöin koulutettavan koulutukseen lähettäneeseen tahoon tulee olla yhteydessä ennen lopullisen keskeytysratkaisun tekoa.

Pätevyyskoulutuksissa koulutuslaitos laatii keskeytyksestä viipymättä kirjallisen keskeyttämispäätöksen syineen kahtena kappaleena, jonka allekirjoittavat koulutuksen vastuukouluttaja sekä koulutettava. Päätöksestä annetaan yksi kappale koulutettavalle ja toinen jää koulutuslaitokselle. Koulutuslaitoksen tulee ilmoittaa koulutuksen keskeyttämisestä ja toimittaa kopio keskeyttämispäätöksestä ROKin kehittämispäällikölle viipymättä.

9.3 Koulutustodistus

Koulutuslaitos kirjoittaa Väyläviraston mallipohjan mukaisen todistuksen koulutuksesta, kun koulutusohjelma on suoritettu kokonaisuudessaan hyväksytysti. Koulutusohjelmasta riippuen todistus voidaan kirjoittaa tarvittaessa myös jokaisen hyväksytysti suoritettun moduulin jälkeen. Koulutusohjelmaan on kirjattu pätevyyskohtaisesti todistuksen myöntämiseen liittyvät yksityiskohdat.

10 Koulutuslaitokset

10.1 Koulutuslaitokselle asetetut edellytykset

Seuraavien koulutusten järjestämiseen haetaan Väylävirastolta koulutuslaitosoikeutta vapaamuotoisella hakemuksella, johon tulee kuvata Väyläviraston edellyttämien yleisvaatimusten täyttyminen.

Haettavat koulutusohjelmat ovat:

- Ratatyöturvallisuuspätevyys (TURVA)
- Perusteet rautatiejärjestelmästä (PERA)
- Ratatyövastaavan pätevyys (RTV)
- Turvamiespätevyys (T-mies)
- Ratapihaliikenneohjaajan pätevyys (RLO)
- Ratatyökoneenkuljettajapätevyys (RKK)
- Liikenneohjaajan pätevyys (LO)

Yrityksen, joka hakee Väyläviraston koulutuslaitokseksi, tulee hakemuksessaan kuvata:

- Haettavat koulutusohjelmat
- Koulutuslaitoksen vastuuhenkilö, hänen työkokemuksensa ja pätevyytensä perusteluin
- Koulutusohjelmakohtaiset vastuukouluttajat, muut kouluttajat ja muu koulutuksissa käytettävä henkilökunta sekä heidän kouluttajaoikeuksiensa voimassaoloaika
- Yleiset toimintaperiaatteensa
 - Toimintamallikuvaus koulutuslaitoksen toiminnasta
 - Miten toimitaan muutostilanteissa (esim. kouluttajamuutos)
- Laatu
 - Mahdollinen noudatettava laatujärjestelmä
 - Miten koulutuslaitos seuraa Väyläviraston ohjelmuita ja huomioi ne koulutuksissaan
 - Miten koulutuslaitos seuraa Väyläviraston koulutusmateriaalimuutoksia ja varmistaa niiden käytön koulutuksissaan
 - Miten koulutuslaitos seuraa kouluttajiensa osaamista ja pätevyyksiä
 - Kuvaus laadunvarmistuksesta, seurannasta ja omavalvonnasta
-
- Koulutusmenetelmät
 - Miten koulutukset järjestetään
 - Käyttämänsä sähköinen oppimisympäristö
 - Miten se varmistaa koulutettavien osaamisen koulutuksen päätyttyä

-
- Millä kielillä koulutukset järjestetään sekä mahdollisen tulkin käyttö
 - Miten varmistetaan kouluttajan kielitaidosta, jos koulutus järjestetään muulla kielellä kuin suomeksi
-
- Miten valitaan koulutuspaikka, jos koulutus järjestetään muualla kuin ROKissa
 - Koulutuspaikan tai harjoittelupaikan valintakriteerit
 - Kuka vastaa koulutuspaikan tai harjoittelupaikan valinnasta ja soveltuvuudesta
 - Miten varmistetaan koejärjestelyjen asianmukaisuudesta
-
- Koulutettavien oikeudet
 - Miten koulutuslaitos huolehtii koulutukseen pääsyn puolueettomuudesta ja tasapuolisuudesta
 - Miten se tarkastaa koulutettavan tai hänen työnantajansa toimittamat todenteet ja todistukset ennakkovaatimusten täyttymisestä
 - Miten se huomioi koulutettavan kielitaidon
 - Miten se varmentaa koulutettavan henkilöllisyyden
-
- Menettelyt, miten se varmistaa tietojen luottamuksellisuuden (tietoturva ja tietosuoj)
- Menettelyt, miten se rekisteröi koulutussuorituksen ja /tai pätevyyden ja miten Väylävirasto voi tarvittaessa tarkistaa rekisteritiedot
-
- Miten se kerää koulutettavilta palautetta koulutuksistaan ja miten palautteita käsitellään ja huomioidaan osana koulutustoiminnan ja koulutuslaitoksen toiminnan kehittämistä

Koulutuslaitoksen vastuhenkilö vastaa muun muassa koulutuksen kehittämisestä, sisäisestä laadunvalvonnasta ja sisäisestä valvonnasta. Väylävirasto edellyttää tältä henkilöltä koulutus- ja kurssinjohtajan tehtävästä kokemusta tai vastaavia tietoja ja taitoja sekä hyvää yleistuntemusta rautatiejärjestelmän toiminnasta sekä Väyläviraston menettelyistä ja pätevyys- ja osaamisvaatimuksista.

Hakemus lähetetään Väyläviraston kirjaamoon viitteellä "Koulutuslaitokseksi hakeminen". Koulutuslaitos-hakemus käsitellään Väyläviraston työjärjestyksen mukaisesti. Hakemuksen perusteella Väylävirasto tekee kirjallisen päätöksen koulutuslaitosoikeudesta. Kouluttajaoikeuksia ei myönnetä koulutuslaitosoi-keuksien yhteydessä.

ROKissa kouluttavan koulutuslaitoksen kouluttajan tulee osallistua ROKin perehdytykseen, jonka sisällönä on mm. koulutusten osaamisvaatimukset sekä luokkien ja harjoittelutilojen käyttö.

Koulutusohjelmien koulutusmateriaalina tulee käyttää ainoastaan Väyläviraston tuottamaa aineistoa **tai Väyläviraston muuten hyväksymää aineistoa (Liikenneohjaajan ja Ratapihaliikenneohjaajan koulutusohjelmat)**. Koulutukset voidaan järjestää myös muualla kuin ROKissa.

Väyläviraston antaessa koulutusohjelmiin liittyviä tarkempia ohjeita tai vaatimuksia on koulutuslaitosten noudatettava niitä.

Väyläviraston hyväksymä koulutuslaitosoikeus on voimassa **enintään viisi vuotta kerrallaan** ja sitä ylläpidetään Väyläviraston säännöllisillä auditoinneilla. Koulutuslaitosoikeuden ylläpito edellyttää lisäksi osallistumista Väyläviraston järjestämiin koulutuslaitos- ja kouluttajatapaamisiin sekä koulutusmateriaalien säännölliseen päivittämiseen.

Koulutuslaitoksen tulee lisäksi raportoida Väylävirastolle vuosittain mm. pidettyjen koulutusten ja koulutettujen henkilöiden lukumäärät koulutusohjelmittain Väyläviraston erillisen pyynnön mukaisesti.

Koulutuslaitoksen tulee hakea koulutuslaitoslupaa uudelleen, mikäli koulutuslaitoksen vastuuhenkilö vaihtuu. Koulutuslaitoksen tulee hyväksyttää kouluttajamuutos ROKin kehittämisspäälliköllä.

Koulutuslaitosoikeus voidaan perua tai koulutusoikeutta voidaan rajoittaa, jos koulutustoiminnassa toimitaan ohjeiden vastaisesti, koulutustoiminnassa on muita vakavia puutteita tai koulutuslaitos ei osallistu koulutuslaitostapaamisiin tai Väyläviraston auditointeihin.

10.2 Kouluttajille asetetut edellytykset

Koulutuslaitoksen tulee hakea kouluttajilleen kouluttajaoikeutta Väylävirastolta vapaamuotoisella hakemuksella, jossa kuvataan Väyläviraston edellyttämien kouluttajan vähimmäisvaatimusten täyttyminen. Hakemus lähetetään Väyläviraston kirjaamoon ja se käsitellään Väyläviraston työjärjestyksen mukaisesti. Väyläviraston myöntämä kouluttajaoikeus on voimassa **viisi (5) vuotta kerrallaan** ja on henkilökohtainen.

Koulutusohjelman vastuukouluttajana toimivalta edellytetään vähimmäisvaatimuksina:

- pedagogisia opintoja
- koulutettavan koulutusohjelman hyvää tuntemusta
- työkokemusta koulutettavaa koulutusohjelmaa koskien.

Kouluttajana toimivalta edellytetään vähimmäisvaatimuksena:

- pedagogisia opintoja

- koulutettavan koulutusohjelman hyvää tuntemusta

Erityisasiantuntijana toimivalta edellytetään vähimmäisvaatimuksena:

- koulutusohjelmaa koskevaa erityisalan osaamista.

Vastuukouluttaja arvioi muiden kouluttajien ammatillisen osaamisen sekä tuntemuksen koulutusohjelmasta. Ratatyöalueella tehtävissä koulutustilanteissa kaikilla kouluttajilla, myös tulkilla, tulee olla voimassa oleva ratatyöturvallisuuspätevyys.

Pedagogiset opinnot voidaan todentaa vähintään ammatillisen opettajan pedagogisilla opinnoilla (60 op). Vaihtoehtoisesti henkilö voi suorittaa Väyläviraston ja HAMK Ammatillisen opettajakorkeakoulun yhteistyössä järjestämän **Pedapakki-koulutusohjelman**.

Vastuukouluttaja voi tarvittaessa käyttää koulutussisällön syventämiseksi erityisasiantuntijaa, jolla on koulutusohjelman osuutta koskevaa erityisalan osaamista. Erityisasiantuntijalta ei edellytetä pedagogisia opintoja. Käytettäessä erityisasiantuntijoita kouluttajalla on silti pedagoginen vastuu.

Pedagogisien opintojen vaatimuksella varmistetaan, että kouluttaja tunnistaa omat vahvuutensa ja kehittämiskohteet opettajana, eri opetusmenetelmät sekä tunnistaa ne tekijät, jotka vaikuttavat koulutettavan oppimiseen ja oppimisympäristöön.

Vastuukouluttajalla sekä kouluttajalla on velvoite osallistua vähintään yhteen (1) Väyläviraston järjestämään teemapäivään vuosittain. Teemapäivässä käsitellään mm. ajankohtaisia koulutusohjelma- ja ohjelmuuksia. Pakottavasta syystä on mahdollista saada vapautus teemapäivään osallistumisesta esittämällä Väylävirastolle todistus tai muu selvitys syystä (esim. sairauslomatoedistus). Kouluttaja ei voi jatkaa koulutustehtävissä ennen kuin on osallistunut teemapäivään tai saanut vastaavat tiedot kuin teemapäivän aikana on käsitelty.

Väylävirasto voi perua kouluttajaoikeuden perustellusta syystä, esim. vakavien turvallisuus- tms. poikkeamien vuoksi.

10.3 Verkko-oppimisympäristö

Koulutuslaitoksella tulee olla käytössään verkko-oppimisympäristö, jonka avulla hallinnoidaan koulutettavien koulutussuoritteita sekä jaellaan opintomateriaaleja.

Verkko-oppimisympäristön kautta:

- hallinnoidaan opiskelijoiden kurssi-ilmoittautumisia
- jaetaan opintomateriaalit koulutettaville
- suoritetaan koulutuksiin liittyviä osasuorituksia, kuten ennakkotehtäviä ja kirjallisia kokeita
- hallinnoidaan harjoitustehtäviä
- koulutettavan on mahdollista seurata kaikkia omia koulutukseen liittyviä suorituksia.

Sähköiseen oppimisympäristöön laaditun koulutuksen ja ennakkotehtävien tulee olla koulutettavien käytössä vähintään 5 päivää ennen ja jälkeen koulutuksen sekä tukea kokonaisvaltaista oppimista.

10.4 Ratatekninen oppimiskeskus ROK

Ratatekninen oppimiskeskus, jäljempänä ROK, on Kouvolassa sijaitseva radanpidon oppimis- ja kehitysympäristö. ROKissa voidaan antaa sekä teorian että käytännön opetusta turvallisissa ja aidon oloisissa olosuhteissa.

ROK vastaa alan koulutustarpeeseen ja tarjoaa koulutusta tasapuolisesti samoilla periaatteilla kaikille rautatietoisille sekä tuottaa tehtäväkohtaisia pätevyys- ja täydennyskoulutuksia yhteistyössä palveluntuottajien kanssa.

ROKin tavoitteena on toimia monipuolisena rautatiealan kehitys- ja osaamiskeskuksena, jossa koulutus vastaa ammatillisia ja turvallisuudelle asetettuja kriteereitä.

Koulutuksia kehitetään ja toteutetaan yhdessä toiminnassa mukana olevien osapuolten ja verkostoiden kanssa. Tilojen ja koulutusten hallinnasta vastaa Väyläviraston erikseen kilpailuttama koulutuskumppani. ROKin koulutuskumppani vastaa Väyläviraston seuraavien koulutusohjelmien järjestämisestä:

- turvalaiteasentajapätevyys,
- turvalaitteiden käyttöönottotarkastajapätevyys,
- kunnostushitsauspätevyys, kaarijatkohitsauspätevyys, termiittihitsauspätevyys,
- hitsausmestaripätevyys,
- ultraäänitarkastajapätevyys,
- päällysrakennepätevyys,
- taito- ja maarakennuspätevyys.

ROKin toiminnasta vastaa Väyläviraston nimeämä kehittämispäällikkö, jonka toimintaa ohjaa Väyläviraston Väylänpitotoimialan johtoryhmä. Johtoryhmän tehtävä on määritellä toiminnan suuntaviivat. Kehittämispäällikkö vastaa ROKin toiminnasta. Kehittämispäällikön tukena toimii erikseen nimetty toimikunta. Toimikunta on neuvoa antava elin. Toimikunnasta on oma erillinen Väyläviraston ohjeistus tehtävistä ja jäsenistä sekä jäsenien toimintakaudesta.

ROKin tilat ovat ensisijaisesti oppimiskeskuksen omassa käytössä. Tilat ovat sovittaessa vuokrattavissa lyhytaikaisesti ulkopuoliseen koulutus- ja oppimiskäyttöön.

LUONNOS 8.9.2026

11 Siirtymäajan menettelyt

Ennen 30.9.2025 myönnetyt Ratatyövastaavan pätevydet siirtyvät automaattisesti RTV taso 3 (RTV 3) - pätevyyksiksi.

Ennen (ohjeen voimaantuloaika) myönnetyt kouluttajaoikeudet ovat voimassa 31.12.2028 asti.

Ennen (ohjeen voimaantuloaika) myönnetyt koulutuslaitosluvat ovat voimassa 31.12.2028 asti.

LUONNOS 8.9.2026

Liite 1: Ratatyöturvallisuuspätevyys (Turva)

Koulutuksen tarkoitus: Opiskelija osaa liikkua ja työskennellä turvallisesti rautatieympäristössä ja sen läheisyydessä, aiheuttamatta vaaraa rautatieliikenteelle, itselleen tai muille.

Koulutuksen kesto: 8 oppituntia.

Ennakkovaatimukset: Koulutukseen osallistumiseen ei ole ennakkovaatimuksia.

Väylävirasto edellyttää ratatöissä tai rautatiealueella tehtävissä muissa töissä toimivilta Työturvallisuuskorttikoulutusta tai vastaavaa.

Osaamisvaatimukset:

- Opiskelija tunnistaa rautatieympäristön vaaratekijät ja ymmärtää niiden erilaisuuden suhteessa muihin liikennejärjestelmiin sekä ymmärtää tekijät, jotka voivat joko tukea tai heikentää toiminnan onnistumista ja siten vaikuttaa esim. turvallisuuteen.
- Saa kuvan rautatiekuljetusjärjestelmästä monitoimijaisena työympäristönä ja hahmottaa rautatiejärjestelmän erityispiirteet. Käsitteiden ja toimintaympäristön avaaminen toimii johdatuksena koulutuksen muun sisällön ymmärtämiseen.
- Ymmärtää rautatiealueella työskentelyyn annetun ohjeistuksen merkityksen.
- Ymmärtää työskentelytapojen erilaisuuden muuhun infrarakentamiseen verrattuna sekä tiedostaa ohjeistuksen velvoitteet ja osaa toimia niiden mukaisesti.
- Ymmärtää rataverkolla ja sen läheisyydessä työskenteleviä koneita koskevat turvallisuusvaatimukset sekä tiedostaa työn vaaratekijät ja niistä johtuvat työskentelyn suojaamistavat.
- Tiedostaa sähkörataverkon vaaratekijät ja turvaetäisyydet, jotta hän osaa työskennellä turvallisesti sähköistetyllä radalla ja sen läheisyydessä.
- Tiedostaa rautatiejärjestelmän vaaratekijät ja ymmärtää niiden erilaisuuden suhteessa muihin liikennejärjestelmiin.
- Tuntee ja osaa käyttää työssään tarvitsemia henkilökohtaisia suojarusteita.
- Osaa toimia rautatieympäristössä tapahtuvassa vaara- tai onnettomuustilanteessa tilanteen vaatimalla tavalla ja ymmärtää toimintamallin erilaisuuden, suhteessa yleisiin toimintaohjeisiin onnettomuustilanteessa. Tiedostetaan viranomaisten edellyttämä poikkeustilanteita koskeva ohjeistus ja hahmotetaan niiden merkitys omassa toiminnassa.
- Hallitsee TURO:n mukaiset toimintatavat rautatiealueella.

Pätevyyden myöntämisen edellytykset: Hyväksytysti suoritettu kirjallinen koe.

Voimassaolo: Ratatyöturvallisuuspätevyys on voimassa viisi (5) vuotta myöntämispäivästä. Ratatyöturvallisuuspätevyyden (Turva) voimassaolo säilyy turvamiespätevyyden ja ratatyö-vastaavan pätevyyden voimassaoloajan.

Pätevyyden ylläpito: Ratatyöturvallisuuspätevyys uusitaan käymällä koulutus uudelleen.

LUONNOS 8.9.2026

Liite 2: Perusteet rautatiejärjestelmästä (Pera)

Koulutuksen tarkoitus: Antaa siihen osallistuvalla perustietoa rautatiejärjestelmästä ja toimii yleistietoa antavana koulutuksena rautatiealalla toimiville. Koulutuksessa muodostuu kuva rautatieympäristössä edellytettävistä turvallisuusvaatimuksista ja turvallisuuskulttuurista. Opiskelija pystyy siirtämään teoriatunneilla saamansa tiedon todelliseen rautatieympäristöön ja näkemään niiden ilmenemisen siellä, sekä hahmottamaan käsiteltyjen asioiden vaikutuksen ja merkityksen omassa toiminnassaan. Koulutuksessa muodostuu kuva rautatieympäristössä edellytettävistä turvallisuusvaatimuksista, turvallisuuskulttuurista sekä tekijöistä, jotka voivat joko tukea tai heikentää toiminnan onnistumista ja siten vaikuttaa esim. turvallisuuteen.

Koulutuksen kesto: 24 oppituntia (16 h teoriaa + 8 h käytännön työympäristöön tutustuminen ns. maastopäivä).

Ennakkovaatimukset:

Ratatyöturvallisuuspätevyys (Turva)

Osaamisvaatimukset:

- Opiskelija näkee ja sisäistää radan elementit ja niiden toiminnan sekä toimintaperiaatteen luonnossa.
- Opiskelija näkee ja hahmottaa opastin- ja merkkimaailman sekä niiden sijoittumisen maastossa.
- Hahmottaa radan elementtien olemuksen maastossa ja siirtää teoretiedon käytännön ympäristöön.
- Tutustuu Suomen rautatiejärjestelmän historiaan.
- Ymmärtää kokonaiskuvan rautatiekuljetusjärjestelmän toimintaperiaatteista ja sitä ohjaavasta normistosta ja ohjeista.
- Ymmärtää turvallisuuslähtöisen toimintamallin.
- Ymmärtää turvallisuuden asettamat vaatimukset rautatiekuljetusjärjestelmän rakenteissa, laitteissa ja liikennöinnissä.
- Tietää radan rakennekerrokset ja niiden sijoittumisen maastoon.
- Osaa perussanastoa, terminologiaa ja määritelmiä.
- Osaa itsenäisesti tarvittaessa hakea tietoa lähdeaineistosta ja jatkokoulutuksissa rakentaa omaa osaamistaan saadulta tietopohjalta.
- Osaa tarvittaessa paikallistaa itsensä.

Koulutus on hyväksytty, kun sitä koskeva itsearviointi on suoritettu.

Voimassaolo: Perusteet rautatiejärjestelmästä -peruskoulutus on voimassa toistaiseksi. Koulutus ei tuota pätevyyttä.

LUONNOS 8.9.2026

Liite 3: Turvamiespätevyys (T-mies)

Koulutuksen tarkoitus: Antaa valmiudet toimia turvamiehenä. Koulutuksen aikana käsitellään turvamies-toiminnan eri muodot, tehtävät, vastuut ja toimintamallit sekä turvamiestoiminnan merkitys turvallisuuden varmistamisessa.

Koulutuksen kesto: 8 oppituntia.

Ennakkovaatimukset:

- Ratatyöturvallisuuspätevyys (Turva)
- Vähintään kolmen (3) kuukauden kokemus maastossa tehdystä rautatien rakentamisen ja/tai kunnossapidon töistä, ei kuitenkaan raitioteillä tai metrorataverkolla
- Opiskelija on todettu soveltuvaksi tehtäväkohtaisella soveltuvuusarvioinnilla (kts. luku 5.3).

Osaamisvaatimukset:

- Ymmärtää rautateiden turvallisuuskulttuurin ja turvamiestoiminnassa vaikuttavia tekijöitä, jotka voivat joko tukea tai heikentää toiminnan onnistumista ja siten vaikuttaa esim. turvallisuuteen.
- Ymmärtää turvamiestehtävien merkittävyyden ja tärkeyden.
- Ymmärtää turvamiehen merkityksen turvallisuuden varmistajana.
- Tuntee toimintaan liittyvät peruskäsitteet.
- Tuntee turvamiehen käyttöä koskevat ehdot ja rajoitteet.
- Tuntee RATSU:n käytön edellytykset.
- Tunnistaa olosuhteiden vaikutukset turvamiestyöhön.
- Osaa turvata työryhmän työn liikennöidyllä raiteella.
- Osaa työkoneella tehtävän työn turvaamisen.
- Osaa toimia tieliikenteen ohjaajana tasoristeyksessä ja muissa erikseen määritellyissä tehtävissä.
- Osaa turvamiestoiminnan käytön periaatteet ja tuntee turvallisuusohjeet.
- Hallitsee turvamiehen tehtävät ja toiminnan.
- Hallitsee Turon mukaiset toimintatavat rautatiealueella.

Pätevyyden myöntämisen vaatimukset:

- Hyväksytysti suoritettut
 - harjoitustehtävät
 - kirjallinen koe

Voimassaolo: Turvamiespätevyys on voimassa viisi (5) vuotta myöntämispäivästä.

Pätevyyden ylläpito: Turvamiespätevyys uusitaan käymällä koulutus uudelleen. Turvamieskoulutus uusii myös ratatyöturvallisuuspätevyyden.

Liite 4: Ratatyövastaava (RTV), tasot 1-3

Koulutuksen tarkoitus: Koulutuksen jälkeen henkilö hallitsee kyseisen pätevyystason ratatyövastaavan tehtävät sekä osaa toteuttaa ne turvallisesti ohjeiden ja sääntöjen mukaisesti.

Koulutuksen sisältö noudattaa ratatyömenettelyn prosessia alkaen suunnittelusta ja päättyen ratatyöalueen luovuttamiseen takaisin liikennöinnille.

Perusprosessin lisäksi koulutuksessa huomioidaan kaikki yleisimmät erityistoimenpiteitä vaativat turvallisuusmenettelyt, kuten esim. tulityökorttivaatimus, tieturvavaatimus.

Koulutus antaa myös kattavan yleistiedon rautatiealueella tehtävien töiden suunnittelusta, toteutuksesta ja turvallisuusmenettelyistä sekä riskeistä.

Koulutuksen kesto:

Koulutus koostuu kolmesta tasosta. Kunkin tason hyväksytysti suorittamisen jälkeen henkilölle myönnetään vastaava pätevyys.

RTV taso 1: 5 päivää

RTV taso 2: 3 päivää

RTV taso 3: 2 päivää

Ennakkovaatimukset:

RTV taso 1:

- Ratatyöturvallisuuspätevyys (Turva)
- Perusteet rautatiejärjestelmästä (Pera)
- Vähintään kuuden (6) kuukauden käytännön työkokemus radan kunnossapitoon tai rakentamiseen liittyvistä maastotehtävistä. Osallistujan tulee osoittaa työkokemuksensa kesto koulutuslaitokselle annettavalla työtodistuksella.
- Opiskelija on todettu soveltuvaksi tehtäväkohtaisella soveltuvuusarvioinnilla (kts. luku 5.3).

RTV taso 2:

- Voimassa oleva RTV taso 1-pätevyys

RTV taso 3:

- Voimassa oleva RTV taso 2-pätevyys
- Suoritettuna RTV-koulutuksen työssäoppimisjakso (TOP-jakso) tai sen korvaava RTV-intensiivijakso.
- Koulutuksen ennakotehtävät ja lähtötasokoe hyväksytysti suoritettuina

Yleiset osaamisvaatimukset:

- Ymmärtää ratatyövastaavan toimintaan vaikuttavia tekijöitä, jotka voivat joko tukea tai heikentää toiminnan onnistumista ja siten vaikuttaa esim. turvallisuuteen.
- Tuntee rautatiealueella työskentelyn ja liikkumisen periaatteet.
- Tuntee opastimet, opasteet ja merkit ja osaa niiden käytön ratatyössä.
- Tuntee liikennöinnin periaatteet.
- Tuntee liikenteenohjauksen periaatteet ja osaa toimia liikenteenohjauksen ohjauksessa myös liikennöintiin liittyvissä asioissa.
- Tuntee tunneleissa työskentelyyn liittyvät erityismenettelyt.
- Tuntee koko ratatyömenettelyn prosessin ja ymmärtää sen jokaisen vaiheen merkityksen rautatieturvallisuuteen.
- Osaa ratatyön suunnitteluun liittyvät ratatyövastaavan vastuulla olevat asiat ja hahmottaa koko suunnitteluprosessin ja sen tärkeyden.
- Osaa ja tuntee ratatyövastaavan tehtävät ja vastuut ratatyössä sekä niihin liittyvät ohjeistukset.
- Osaa tehdä nopeusmuutoksiin liittyvät toimenpiteet maastossa.
- Osaa käyttää viestintävälineitä ja järjestelmiä (esim. RAPLI ja RUMA) sekä hallitsee määrämuotoisen ja täsmällisen rautatieturvallisuuteen liittyvän viestinnän.
- Osaa ohjata ja valvoa työkoneiden ja liikkuvan kaluston käyttöä ratatyöalueilla.
- Osaa tehdä jännitekatkomenettelyyn liittyvät ratatyövastaavan suorittamat toimenpiteet ja ymmärtää sähköradalla työskentelyyn liittyvät erityisvaatimukset.
- Osaa tulityöhön, kaivu-, räjäytys- ja louhintatyöhön liittyvät erityismenettelyt.
- Osaa poistaa tasoristeyksen varoituslaitoksen käytöstä ja ottaa sen takaisin käyttöön sekä osaa tehdä tarvittavat ilmoitukset.
- Osaa toimia oikein onnettomuus- ja hätätilanteissa.
- Hallitsee Liikenteen rajoite -ilmoituksen laatimisen (LR-ilmoitus).
- Hallitsee tehdä maastossa ratatyön suojaamiseksi tarvittavat toimenpiteet.

Pätevyystasojen mukaisten koulutusten osaamistavoitteet

Osaamistavoitteet kuvataan pätevyystasokohtaisissa koulutusohjelmadokumenteissa.

Pätevyyden myöntämisen edellytykset:

Pätevyydestasokohtaisesti koulutusohjelmadokumenteissa määritetyt, hyväksytysti suoritettut

- kirjalliset kokeet
- harjoitukset ja tehtävät
- käytännön harjoittelutehtävät.

Pätevyyden voimassaolo ja ylläpito: Ratatyövastaavan pätevyyden ylläpitämiseksi on vuosittain suoritettava pätevyystasokohtainen Ratatyövastaavan kertauskoulutus hyväksytysti loka-tammikuun aikana tai muun Väyläviraston määrittämän ajanjakson aikana. Ensimmäinen kertauskoulutus tulee suorittaa peruskoulutuksen suorittamista seuraavana vuonna.

Mikäli kertauskoulutusta ei suoriteta määräajassa, pätevyyden voimassaolo päättyy, eikä henkilöllä ole oikeutta toimia ratatyövastaavan pätevyyttä edellyttävissä tehtävissä.

Mikäli henkilöllä on myös turvamiespätevyys, RTV-kertauskoulutus uusii myös turvamiespätevyyden. Turvamiespätevyyden ja ratatyöturvallisuuspätevyyden voimassaolo säilyy ratatyövastaavan pätevyyden voimassaoloajan.

Liite 5: Ratapihaliikenneohjaajan pätevyys (RLO)

Koulutuksen tarkoitus: Hallitsee vastuualueensa liikenteenohjauksen kokonaisuudessaan vaihtotyön osalta.

Koulutuksen kesto: Koulutuksen kokonaiskesto on noin 1 kk sisältäen teoriaosuuden ja käytännön harjoittelun. Lisäksi työantajat järjestävät tarvittavat työnopastukset.

Ennakkovaatimukset:

- vähintään toisen asteen ammatillinen perustutkinto tai ylioppilastutkinto
- Ratatyöturvallisuuspätevyys (Turva)
- Perusteet rautatiejärjestelmästä (Pera)
- henkilö on todettu soveltuvaksi tehtäväkohtaisella soveltuvuusarvioinnilla (kts. luku 5.3)
- erikseen sovittuna hätämaadoituskoulutus.

Osaamistavoitteet:

- Ymmärtää radalla ja rautatieympäristössä liikkumisen edellytykset ja tunnistaa radalla liikkumisen vaaratekijät, jotka voi aiheuttaa sähkö tai radalla liikkuva kalusto.
- Ymmärtää ratapihaliikenneohjaajan toiminnassa vaikuttavia tekijöitä, jotka voivat joko tukea tai heikentää toiminnan onnistumista ja siten vaikuttaa esim. turvallisuuteen.
- Ymmärtää rautatiejärjestelmän perusteet ja tunnistaa siitä omaa työtä koskevat ohjeet ja määräykset, sekä hallitsee ne tarvittavilta osin.
- Tuntee liikenteenohjauksen peruskäsitteet ja erilaiset toimintajärjestelmät yleisellä tasolla.
- Tuntee tehtävänsä kannalta tarpeelliset radan merkit ja merkinnät, opastimet sekä opastimien opasteet.
- Tuntee inhimillisten tekijöiden merkityksen turvallisuuskriittisessä ratapiha- ja liikenteenohjaustyössä.
- Osaa käyttää tarvittavia liikenteenohjausjärjestelmiä ja tehdä tarvittavat dokumentaatiot.
- Osaa toimia oikein vajaatoiminta-, onnettomuus- ja hätätilanteissa.
- Hallitsee ja ymmärtää vastuunsa liikenteenohjauksen ratatyön suojaamiseksi.
- Hallitsee vastuualueensa liikenteenohjauksen kokonaisuudessaan vaihtotyön osalta.
- Hallitsee junaliikenteen kulkuteiden varmistamisen itsenäisesti kulkutien varmistamismääräyksen mukaisesti.

- Hallitsee tarvittavan liikenneviestinnän ja määrämuotoiset viestit sekä osaa käyttää niitä oikein.
- Hallitsee työskentelyn sähköistetyllä radalla ja tunnistaa sähköön liittyvät vaaratekijät.

Osaamisen varmentamisen tapa:

- kirjalliset kokeet
- työharjoittelu
- työnopastus
- työnäytöt.

Pätevyyden voimassaolo: Pätevyys on voimassa yhden (1) vuoden kalenterivuoden loppuun saakka.

Pätevyyden ylläpito: Ratapihaliikenneohjaajapätevyyden ylläpitämiseksi on suoritettava kalenterivuositain hyväksytysti (8 oppitunnin) kertauskoulutus. Hyväksytysti suoritettu kertauskoulutus uusii voimassa olevan Ratatyöturvallisuuspätevyyden (Turva).

Liite 6: Liikenneohjaajan pätevyys (LO)

Koulutuksen tarkoitus: Liikenteenohjaus on työtä, jolla varmistetaan rataverkon turvallinen liikennöinti ja radan kapasiteetin tehokas käyttö eri tarkoituksiin. Koulutuksen käytyään opiskelija osaa ja hallitsee liikenneohjaajan tehtävät niin laajasti, että hän kykenee itsenäiseen ja turvalliseen toimintaan jatkuvasti muuttuvissa olosuhteissa.

Opiskelija hallitsee liikenteenohjauksessa käytettävät ohjaus- ja hallintajärjestelmät sekä sovellukset. Opiskelija myös ymmärtää omien tekojensa vaikutukset osana rautatiejärjestelmän turvallista toimintaa.

Koulutusohjelma antaa opiskelijalle valmiuden työskennellä liikenteenohjauksessa. Hän tietää rautatiejärjestelmässä toimimiseen kohdistuvat lait, määräykset ja ohjeet sekä osaa toimia niiden mukaisesti.

Koulutuksen kesto: Koulutuksen kokonaiskesto on noin 6 kk.

Ennakkovaatimukset:

- vähintään toisen asteen ammatillinen perustutkinto tai ylioppilastutkinto
- opiskelija on todettu soveltuvaksi tehtäväkohtaisella soveltuvuusarvioinnilla (kts. luku 5.3).

Osaamistavoitteet:

- Ymmärtää radalla ja rautatieympäristössä liikkumisen edellytykset ja hänen on tunnistettava radalla liikkumisen vaaratekijät sekä sähkörataan liittyvät vaaratekijät.
- Ymmärtää rautatiejärjestelmän perusteet ja tunnistaa siitä omaa työtä koskevat ohjeet ja määräykset, sekä hallitsee ne tarvittavilta osin.
- Ymmärtää liikenteenohjaustoimintaan vaikuttavia tekijöitä ja myös omien tekojensa vaikutuksia osana rautatiejärjestelmän turvallista toimintaa.
- Ymmärtää, mitä inhimilliset tekijät liikenneohjaajan työssä ovat ja hänen käsityksensä syvenee niiden merkityksestä ja mahdollisesta vaikutuksesta. Opiskelija ymmärtää, että ne ovat osa liikenneohjaajan turvallisuuskriittistä työtä.
- Ymmärtää liikenneturvallisuusmääräysten ja -ohjeiden merkityksen omassa työssään ja osaa toimia niiden mukaisesti.
- Tuntee yleisellä tasolla rautatiejärjestelmän perusteet, liikenteenohjauksen peruskäsitteet ja erilaiset toimintajärjestelmät.

- Tuntee ja hallitsee opastimet, opasteet sekä radan merkit liikenneohjaajan työn kannalta riittävässä laajuudessa ja ymmärtää, mitä ne merkitsevät liikenneturvallisuuden kannalta.
- Tuntee liikenteenohjaukseen liittyvät ratatyö- ja liikennöintiohjeet sekä -määräykset.
- Tietää, mitä varautumisella rautatieliikenteenohjauksessa tarkoitetaan ja tuntee myös erilliskäyttöjen pääperiaatteet.
- Tietää ohjaamansa rataverkon toiminnot, toimijat, viranomaiset ja keskeiset sidosryhmät.
- Osaa toimia oikein ja oma-aloitteisesti häiriö-, onnettomuus- ja hätätilanteissa.
- Osaa liikennöintiin (junaliikenne, vaihtotyö) liittyvien kulkuteiden turvaamisen ja tarvittavien lupien antamisen sekä ratatyöhön liittyvien lupien annon ja ratatyön suojaamisen.
- Osaa dokumentoida ja raportoida tarvittavat asiat ohjeistuksen mukaisesti.
- Osaa toimia oikein ja vastuullisesti erilaisissa vuoronvaihtotilanteissa.
- Hallitsee liikenteenohjauksessa käytettävät ohjaus- ja hallintajärjestelmät sekä sovellukset.
- Hallitsee tarvittavan liikenneviestinnän ja määrämuotoiset viestit sekä osaa käyttää niitä oikein.
- Hallitsee liikennöinnin ja ratatyön yhteensovittamisen.
- Hallitsee työskentelyalueensa ratainfra ja siihen liittyvät erityisohjeet (mm. tunneliohje) erilaisissa liikenteenohjaustilanteissa.
- Hallitsee oikeat työmenetelmät ja työskentelyjärjestyksen normaali- sekä poikkeustilanteissa.
- Hallitsee kaikki työssään tarvitsemat turvalaitteet liikenteenohjauskeskuksessa ja tarvittavilta osin maastossa, sekä tuntee radan teknisten valvontalaitteiden toiminnan.
- Hallitsee liikenteenohjauksen erilaisissa häiriö- ja vajaatoimintatilanteissa, kuten liikenteenohjausjärjestelmien vikatapauksissa ja sähkönsyötön häiriötilanteissa.

Osaamisen varmentamisen tapa:

- teoriakokeet
- henkilökohtainen simulaattoriharjoitus
- työpisteen osaamisen varmentaminen
- näyttö ja mahdolliset osanäytöt

Pätevyyden voimassaolo: Pätevyys on voimassa toistaiseksi ylläpidon toimenpiteiden toteutuessa.

Pätevyyden ylläpito: Liikenneohjaapätevyyden ylläpitämiseksi on suoritettava hyväksytysti yhden (1) päivän kestoisen vuosittainen kertauskoulutus. Hyväksytysti suoritettu kertauskoulutus uusii liikenneohjaajapätevyyden seuraavan kalenterivuoden loppuun asti ja lisäksi kertauskoulutus ylläpitää Ratatyöturvallisuuspätevyyden (Turva).

Kertauskoulutuksen sisältö:

Kertauskoulutuksen on sisällettävä vähintään seuraavia aiheita:

- kulkutien turvaaminen
- vaihtotyön luvananto
- ratatyön luvananto ja suojaaminen
- mahdolliset muutokset sääntelyssä tai käytettävissä järjestelmissä
- varalliset aineet
- inhimilliset ja organisatoriset tekijät
- osaamisen varmistaminen.

Kertauskoulutus voidaan toteuttaa monimuotoisesti hyödyntäen luokkaopetusta, simulaattoriharjoituksia, sekä itse- ja etäopiskelua.

Täydennyskoulutuksen sisältö:

Täydennyskoulutuksen sisältö ja tarve määritellään aina, kun tieto muutoksesta liikenteenohjauksen toimintaympäristössä on tapahtumassa.

Täydennyskoulutus voidaan toteuttaa monimuotoisesti hyödyntäen luokkaopetusta, simulaattoriharjoituksia sekä itse- ja etäopiskelua.

Poissaolon tai turvallisuuspoikkeaman jälkeinen koulutus

Poissaolon tai turvallisuuspoikkeaman jälkeen henkilölle järjestetään tarvittaessa henkilökohtaista koulutusta.

Jos henkilön työskentely liikenneohjaajan tehtävässä on keskeytynyt yli vuoden ajaksi, on osaamisen varmistamiseksi laadittava henkilökohtainen opetussuunnitelma, joka sisältää vähintään pätevyyden ylläpitämiseksi määritellyt täydennyskoulutukset ja käytännön osaamista osoittavan kokeen. Henkilö on suoritettava em. koe hyväksytysti voidakseen jälleen toimia liikenneohjaajana itsenäisesti.

Jos henkilön työskentely liikenneohjaajan tehtävässä on keskeytynyt yli neljän vuoden ajaksi, hänelle laadittu henkilökohtainen opetussuunnitelma tulee hyväksyttävä Väyläviraston edustajalla ennen kuin pätevyyttä haetaan poikkeusluvalla.

Liite 7: Päälysrakennepätevyys

Koulutuksen tarkoitus: Antaa valmiudet vaihteiden ja raidemateriaalien oikeanlaiseen käsittelyyn, päälysrakenteen kunnossapitoon, korjaamiseen ja rakentamiseen, kunnossapitotason arviointiin, radan liikennöitävyyden arviointiin ja vaihteiden asentamiseen.

Koulutuksen käytyä opiskelija hallitsee radan päälysrakenteen liikennekelpoisuuden arvioinnin, tarkastamisen ja hyväksymisen rakennus-, asennus- tai kunnossapitotyön jälkeen käyttöön otettavaksi. Opiskelija osaa toimia radan päälysrakennetöistä vastaavana.

Koulutuksen kesto: 56 oppituntia.

Ennakkovaatimukset:

Tehtävään soveltuva teknisen alan koulutus (ammattitutkintoa ylempi tutkinto) ja vähintään kolmen vuoden monipuolinen ratatyökokemus ja ohjattua harjoittelua päälysrakennetöissä TAI vähintään neljän vuoden monipuolinen ratatyökokemus ja ohjattua harjoittelua päälysrakennetöissä.

- Ratatyöturvallisuuspätevyys (Turva)
- Perusteet rautatiejärjestelmästä (PERA).

Osaamisvaatimukset:

- Ymmärtää tehtävän merkityksen rautatieturvallisuuden varmistamiseksi.
- Ymmärtää päälysrakennetoiminnassa vaikuttavia tekijöitä, jotka voivat joko tukea tai heikentää toiminnan onnistumista ja siten vaikuttaa esim. turvallisuuteen.
- Ymmärtää työrakotarpeet päälysrakennetöiden toteutettavuuden kannalta.
- Tuntee päälysrakennetta koskevat Väyläviraston ohjeet, työmenetelmät sekä vaatimukset.
- Tuntee vaihteen rakenteen ja eri vaihdetyypit.
- Tuntee ATU:n yksityiskohdat.
- Tuntee raidemateriaalien oikeat käsittelytavat, käyttötarkoitukset ja -kohteet.
- Tuntee lumityömenetelmät raiteella ja vaihteessa.
- Tuntee tukemiskoneen toimintaperiaatteen ja esi- ja jälkitöiden merkityksen geometrian pysyvyydelle.
- Tunnistaa eri kiskoprofiilien ominaispiirteet.

- Tunnistaa raidegeometrian eri suureiden virheet raiteentarkastuskäyristä.
- Tietää tukikerroksen laadun ja käsittelyn vaikutukset raiteen geometriaan ja sen pysyvyyteen.
- Tietää hellekäyrän syntymekanismit ja tunnistaa hellekäyrän.
- Tietää lyhyt- ja pitkäkiskoraiteen toiminnan perusteet.
- Tietää jatkuvakiskoraiteen toiminnan perusteet.
- Tietää neutraloinnin työvaiheet ja menetelmät.
- Tietää vaihteen asentamisen eri työmenetelmät ja tunnistaa asentamiseen liittyvät turvalaite- ja sähköratatyöt.
- Tietää maadoittamisen merkityksen sähköradalla.
- Tietää raiteen geometrian virheiden syntymekanismien raiteessa ja erityisesti epäjatkuvuuskohtissa: taseisteykset, siltojen päädyt, kallioleikkaukset, rummut, vaihteet, kisko jatkokset.
- Osaa ottaa turvalaitteet ja sähköradan huomioon päällysrakennetöissä.
- Osaa määritellä koneellisesti tuettavat osuudet raiteentarkastuskäyristä.
- Osaa erottaa eri kunnossapitotasojen geometrisen kunnan vaatimukset käytännössä.
- Osaa määrittää radan liikennöitävyyden ja sallittavan nopeuden.
- Osaa laatia radan liikennöitävyyden tarkastuspöytäkirjan.
- Hallitsee vaihteen tarkastuksen ja säädön.
- Hallitsee vaihteen eri osa-alueiden huolto- ja kunnostustoimenpiteet.
- Hallitsee radan geometrian ja koneellisen kunnossapidon yhteyden.
- Hallitsee Jk-raiteen Er-jatkoksen kunnossapitomenetelmät.
- Hallitsee Lk- ja Pk-raiteen jatkoksien kunnossapidon.
- Hallitsee säätölevytyksen eri kiskonkiinnitysmenetelmillä.

Pätevyyden myöntämisen edellytykset:

Hyväksytysti suoritettut

- kirjallinen koe
- käytännön harjoittelu
- käytännön koe.

Voimassaolo: Pätevyys on voimassa viisi (5) vuotta myöntämispäivästä.

Pätevyyden ylläpito: Päällysrakennepätevyyden voimassaolo edellyttää, ettei ole ollut yli vuoden taukoa päällysrakennepätevyyttä vaativista tehtävistä. Pätevyyden ylläpitämiseksi on myös osallistuttava Päällysrakennepätevyyden 8 oppitunnin kestoiseen kertauskoulutukseen viimeistään pätevyyden päättymiseen mennessä. Kertauskoulutukseen osallistumisen edellytyksenä on hyväksytysti suoritettu

ennakkotehtävä, kertauskoulutuksessa hyväksytysti suoritettu kirjallinen koe tai osaamisen varmentaminen sähköisessä oppimisympäristössä sekä hyväksytysti suoritettu näyttökoe.

LUONNOS 8.9.2026

Liite 8: Taito- ja maarakennuspätevyys

Koulutuksen tarkoitus: Koulutuksessa vahvistetaan peruskoulutuksessa ja työkokemuksen perusteella saatuja valmiuksia vastata liikennöidyssä rautatieympäristössä siltojen ja muiden taitorakenteiden toteutuksen työjohtajana, toteutusvaiheen työvaihesuunnittelijana tai rakennustöiden valvojana.

Koulutuksen tarkoitus: Koulutukseen kuuluu teoriakoulutuksen sekä käytännön esimerkkien kautta tustua liikennöidyn rautatieympäristön erityispiirteisiin.

Koulutuksen kesto: 16 oppituntia.

Ennakkovaatimukset:

- tehtävään soveltuva teknisen alan tutkinto (ammattitutkintoa ylempi tutkinto)
- vähintään kahden vuoden työkokemus taitorakenteiden rakennustöiden työjohtajana, sillanrakennustöiden valvojana tai siltasuunnittelijana
- Ratatyöturvallisuuspätevyys (Turva)
- Perusteet rautatiejärjestelmästä (PERA).

Osaamisvaatimukset:

- Tunnistaa taitorakenteiden ja/tai alusrakenteiden vaikutuksen radan liikennöitävyyteen ja sallittavan nopeuteen.
- Tunnistaa milloin radan liikennöitävyyden tarkastuspöytäkirja vaaditaan.
- Ymmärtää toiminnassa vaikuttavia tekijöitä, jotka voivat joko tukea tai heikentää toiminnan onnistumista ja siten vaikuttaa esim. turvallisuuteen.
- Tuntee ratatyön asettamat yleiset vaatimukset maa- ja taitorakenteille.
- Tuntee radan rakenteen ja sille asetut vaatimukset.
- Tuntee ratarakenteen kuivatuksen toimintamekanismit.
- Tuntee radan stabiileettiin, kantavuuteen ja painumiin vaikuttavat tekijät.

Pätevyyden myöntämisen edellytykset: Hyväksytysti suoritettu kirjallinen koe.

Voimassaolo: Pätevyys on voimassa viisi (5) vuotta myöntämispäivästä.

Pätevyyden ylläpito: Taito- ja maarakennuspätevyyden ylläpitämiseksi tulee henkilön toimia pätevyyttä vaativissa töissä vuosittain sekä osallistuttava Taito- ja maarakennuspätevyyden 8 oppitunnin kestoiseen kertauskoulutukseen viimeistään pätevyyden päättymiseen mennessä.

LUONNOS 8.9.2026

Liite 9: Turvalaiteasentajapätevyys

Koulutuksen tarkoitus: Antaa sähköalan ammattihenkilölle valmiudet toimia turvalaitteiden asennustöissä sekä turvalaitteisiin kohdistuvissa huolloissa ja viankorjauksissa. Koulutus tuottaa turvalaitoksen erilliskäyttöohjeen mukaisen EK2-pätevyyden.

Koulutuksen kesto: 160 oppituntia.

Ennakkovaatimukset:

Sähkö- ja automaatioalan perustutkinto. Sähköisten turvalaitteiden osalta pätevyysvaatimuksissa noudetaan voimassa olevaa sähköturvallisuuslakia.

- Ratatyöturvallisuuspätevyys (TURVA)
- Perusteet rautatiejärjestelmästä (PERA)
- Sähkötyöturvallisuuskoulutus (SFS6002).

Osaamisvaatimukset:

- Ymmärtää turvalaiteasennuksessa vaikuttavia tekijöitä, jotka voivat joko tukea tai heikentää toiminnan onnistumista ja siten vaikuttaa esim. turvallisuuteen.
- Ymmärtää maadoitusten merkityksen ja sähköradan paluuvirtatien osana raidevirtapiiriä.
- Tuntee asetinlaitteisiin ja suojustukseen liittyvät ulkolaite-elementit, kuten opastimet, vaihteet jne.
- Tunnistaa eri laitetypit ja toimintatekniikat, kuten asetinlaitteiden yleiset toimintaperiaatteet.
- Tunnistaa myös muita rautatietekniikkaan ja raiteistoon liittyviä laitteita, sekä tietää niiden käyttötarkoitukset.
- Tunnistaa turvalaitetekniikassa käytetyt kaapelityypit ja niiden rakenteet.
- Osaa lukea turvalaitepiirustuksia ja turvalaitteiden kytkentäkuvia (tietokone että rele).
- Osaa perusasiat asetinlaitteista, junien kulunvalvontajärjestelmästä, suojustuksesta, tasoristeyslaitoksista, laskumäkilaitteistoista, turvalaitteiden virransyöttölaitteistoista, kaapeloinnista ja kauko-ohjauslaitteistoista.
- Osaa raiteen vapaana olo -järjestelmien toimintaperiaatteet, kuten mitata ja säätää erilaisia raiteen vapaana olon -valvontajärjestelmiä (esim. raidevirtapiirit).
- Osaa dokumentoida huolto-, kunnossapito- ja asennustyöt sekä niiden mittaus ja säätötoimenpiteet.

- Osaa toimia liikenteenohjauksen alaisuudessa tilanteissa, joissa asetinlaitteella joudutaan paikallisesti muodostamaan kulkuteitä.
- Osaa määrittää radan liikennöitävyyden turvalaitteiden osalta esim. viankorjauksen yhteydessä tai muissa tilanteissa, joissa ei käytetä erillistä käyttöönottotarkastajaa
- Osaa työhön liittyvän sähkö- ja junaturvallisuuden, sekä niihin liittyvät määräykset ja ohjeet.
- Hallitsee käytössä olevien turvalaitteiden asennustyöt sekä turvalaitteisiin kohdistuvat huolto- ja viankorjaustyöt.
- Hallitsee liikenteen vaatimukset, paikalliset olosuhteet ja tunnistaa riskit työn suorituksessa.
- Hallitsee huolto- ja asennustöitä tehtyjen huolto-ohjeiden tai suunnitelmien mukaisesti.

Pätevyyden myöntämisen edellytykset:

Hyväksytysti suoritettut

- ennakkotehtävät
- viikoittaiset työselostukset
- harjoitteet
- kirjallinen koe
- käytännön koe.

Voimassaolo: Pätevyys on voimassa viisi (5) vuotta myöntämispäivästä.

Pätevyyden ylläpito: Turvalaiteasentajapätevyyden voimassaolo edellyttää, ettei ole ollut yli vuoden taukoa turvalaiteasentajapätevyyttä vaativista tehtävistä. Turvalaiteasentajapätevyyden ylläpitämiseksi on osallistuttava Turvalaiteasentajapätevyyden 16 oppitunnin kestoiseen kertauskoulutukseen viimeistään pätevyyden päättymiseen mennessä. Jos kertauskoulutusta ei käydä määräajassa, katsotaan pätevyys vanhentuneeksi.

Liite 10: Turvalaitteiden käyttöönottotarkastajapätevyys

Koulutuksen tarkoitus: Koulutuksessa vahvistetaan aikaisemman työkokemuksen myötä saatuja valmiuksia vastata turvalaitejärjestelmän käyttöönottotarkastajan tehtävistä niistä annetun ohjeistuksen mukaisesti, ja valmiuksia tehdä päätös turvalaitejärjestelmän liikennöitävyydestä (eli voiko radan luovuttaa liikenteelle). Koulutuksessa perehdytään turvalaitteiden käyttöönottotarkastusmenettelyyn (tarkastusprosessi), tarkastusten suunnitteluun ja raportointiin sekä tarkastuksen vikojen ja puutteiden (poikkeamien) hallintaan, käyttöönottotarkastajan vastuisiin sekä turvalaitteita ja niiden tarkastus- ja hyväksyntämenettelyjä koskeviin sääddöksiin ja ohjeisiin. Koulutus tuottaa turvalaitoksen erilliskäyttöohjeen mukaisen EK2-pätevyyden.

Koulutuksen kesto: 40 oppituntia.

Ennakkovaatimukset:

Ennakkovaatimuksissa korostuu rautatiealan työkokemus, ja sille on asetettu erikseen sisältövaatimukset, joiden täyttyminen tulee osoittaa ennen koulutukseen osallistumista. Työkokemusvaatimusten täyttyminen osoitetaan CV-tiedoilla, joissa kuvataan sisältövaatimusten mukaiset tehtävät toimeksiannoitain (mm. tehtävän sisältö, ajallinen kesto ja tehdyt työtunnit). Työkokemusvaatimusten täyttymisen tarkastaa muista pätevyyksistä poiketen Väyläviraston edustaja.

Työkokemusvaatimus:

- Vähintään viiden (5) vuoden työkokemus pätevyysmukaisen tehtävän toteutusta tukevasta rautatiealan tehtävistä esimerkiksi turvalaitesuunnittelijan, -asiantuntijan, -asentajan tehtävät, turvalaitejärjestelmän suunnittelun, toteutuksen ja testauksen tehtävät tai turvalaitteiden käyttötehtävät (liikenteenohjaus). Työtehtävien tulee sisältää tehtäviä, joiden myötä työkokemukselle asetetut sisältövaatimukset täyttyvät riittävällä tavalla.

TAI

- Vähintään kahden (2) vuoden työkokemus turvalaitejärjestelmien tarkastustehtävistä käyttöönottotarkastusryhmän jäsenenä. Työtehtävien tulee sisältää tarkastustehtäviä ainakin FAT-, SIT-, SAT- ja

suunnitelmien tarkastus- ja analysointivaiheesta. Työtehtävien tulee sisältää tehtäviä, joiden myötä työkokemukselle asetetut sisältövaatimukset täyttyvät riittävällä tavalla.

Sisältövaatimukset työkokemukselle:

- Tuntee turvalaitejärjestelmien suunnittelu- ja toteutusprosessin ja sitä ohjaavat ohjeet.
- Tuntee toiminnallisen turvallisuuden periaatteet ja keskeiset alan standardien vaatimukset.
- Tuntee turvalaitejärjestelmien testauksen tekniikat ja menettelyt.
- Tuntee turvalaitejärjestelmien yleiset toimintaperiaatteet esim. kulkutien muodostuminen, paikallisluvat.
- Tuntee turvalaitejärjestelmiin liittyvät eri laitetyypit ja toimintatekniikat esim. vapaana olon valvonnan tekniikat ja toimintaperiaatteet.
- Tuntee turvalaitejärjestelmiin (mm. asetinlaitteisiin, suojustukseen, kulunvalvontaan, varoituslaitoksiin ja kauko-ohjausjärjestelmään) liittyvät ulkolaite-elementit, kuten opastimet, vaihteet jne.
- Tunnistaa myös muita rautatietekniikkaan ja raiteistoon liittyviä laitteita, sekä tietää niiden käyttötarkeitukset ja ymmärtää niiden vaikutuksen turvalaitejärjestelmiin.
- Tuntee liikennöinnin yleiset periaatteet ja menettelyt.
- Tuntee rautatiealan riskienhallinnan menettelyt ja työkalut.
- Tuntee työhön liittyvät sähköturvallisuusmääräykset.
- Osaa lukea turvalaitteiden kytkentäkuvia (tietokone ja rele).
- Osaa lukea turvalaitepiirustuksia.
- Osaa määrittää riittävät testitapaukset vaatimustenmukaisuuden osoittamiseksi.
- Osaa suorittaa testit testaussuunnitelman mukaisesti.

Muut ennakkovaatimukset:

- tehtävään soveltuva tekninen tutkinto (vähintään alempi korkeakoulututkinto)
- Ratatyöturvallisuuspätevyys (TURVA)
- Perusteet rautatiejärjestelmästä (PERA)
- Sähkötyöturvallisuuskoulutus (SFS6002)
- Toiminnallisen turvallisuuden koulutus (laajuus vähintään 2 pv)
- henkilö on todettu soveltuvaksi tehtäväkohtaisella soveltuvuusarvioinnilla (kts. luku 5.3).

Osaamisvaatimukset koulutukselle:

- Hallitsee turvalaitteiden tarkastusprosessin ohjeen mukaisesti ja osaa tehdä päätöksen radan liikennöitävyydestä turvalaitteiden osalta (eli voiko radan luovuttaa liikenteelle).

- Hallitsee käyttöönottosuunnitelman laadinnan huomioiden liikenteen ja käyttöönoton yhteensovittaminen sekä käyttöönoton vaiheistus ja aikataulu.
- Hallitsee turvalaitteiden käyttöohjeiden laadinnan vaatimukset.
- Hallitsee käyttöönottotarkastajan vastuut ja osaa määrittää tarkastuksessa tarvittavan osaamisen ja resurssit.
- Osaa toimia rautatiejärjestelmän monitoimijaympäristössä huomioiden eri toimijoiden roolit.
- Osaa raportoida käyttöönottotarkastukseen sisältyvät testit ja tarkastukset sekä havaitut viat ja puutteet.
- Tuntee turvalaitejärjestelmiä koskevat säädökset ja määräykset.
- Tuntee vaatimustenhallinnassa sekä vikojen ja puutteiden hallinnassa käytettävät järjestelmät.
- Tunnistaa olemassa olevat turvalaitevaatimukset ja niiden sovellusalat esim. FIR, RATO, varoituslaitosten tekniset toimitusehdot.
- Tuntee liikennöinnin turvallisuusvaatimukset.
- Tuntee turvalaitejärjestelmien hankinta- ja hyväksyntämenettelyt.

Pätevyyden myöntämisen edellytykset:

- osallistuminen koulutukseen ja hyväksytysti suoritettu kirjallinen koe.

Voimassaolo: Pätevyys voimassa yhden (1) vuoden myöntämispäivästä.

Pätevyyden ylläpito: Käyttöönottotarkastajapätevyyden ylläpitämiseksi henkilön tulee toimia pätevyyttä vaativissa töissä vuosittain. Lisäksi henkilön on osallistuttava vuosittain Väyläviraston määrittämään 8 oppitunnin kestoiseen teemapohjaiseen kertauskoulutukseen viimeistään pätevyyden päättymiseen mennessä.

Liite 11: Kunnostushitsauspätevyys

Koulutuksen tarkoitus: Koulutus antaa valmiuden kiskon ja vaihteen osien kunnostushitsaus- ja hionta-tehtäviin. Kunnostushitsauspätevyys voi toimia myös pohjakoulutuksena kaarijatkos- ja termiittihitsaus-pätevyyksiin.

- **Koulutuksen kesto:** 25 pv.

Ennakkovaatimukset:

- toisen asteen perustutkinto kone- ja tuotantotekniikan alalta TAI
- muu Väyläviraston erikseen hyväksymä toisen asteen perustutkinto ja soveltuva työkokemus
- Ratatyöturvallisuuspätevyys (Turva)
- Perusteet rautatiejärjestelmästä (PERA)
- standardin EN ISO 9712 vaatimusten mukaisesti todennettu lähinäkökyky
- EN ISO 9606-1 mukainen puikkohitsausprosessin henkilöpätevyys päittäisliitokselle
- Tulityökortti.

Osaamisvaatimus:

- Ymmärtää hitsaustoiminnassa vaikuttavia tekijöitä, jotka voivat joko tukea tai heikentää toiminnan onnistumista ja siten vaikuttaa esim. turvallisuuteen.
- Ymmärtää jatkuvakiskoraiteen vaatimukset.
- Tuntee noudatettavat standardit ja niiden vaatimukset, mm SFS-EN 15594, SFS EN 16725, ja SFS-EN ISO 5817.
- Osaa toimia kiskohitsien, kiskojen ja vaihteiden hiontatöissä.
- Hallitsee käytettävät hitsausmenetelmät ja hitsauksiin liittyvät ohjeet.

Pätevyyden myöntämisen edellytykset:

Hyväksytysti suoritettut

- kirjalliset kokeet
- käytännön harjoittelu

- hitsauskoe

Voimassaolo: Pätevyys on voimassa kaksi (2) vuotta myöntämispäivästä.

Pätevyyden ylläpito: Osallistuttava hitsauskokeeseen kahden (2) vuoden välein viimeistään, pätevyyden päättymiseen mennessä. Hitsauspätevyyden voimassaolo edellyttää, ettei ole yli puolen vuoden taukoa kyseisen menetelmän hitsauksissa. Standardin EN ISO 9712 vaatimusten mukaisesti todennettu lähinäkökyky.

LUONNOS 8.9.2026

Liite 12: Kaarijatkoshitsauspätevyys

Koulutuksen tarkoitus: Koulutus antaa valmiuden kaarijatkoshitsauksen tehtäviin.

Koulutuksen kesto: 15 pv

Ennakkovaatimukset:

- toisen asteen perustutkinto kone- ja tuotantotekniikan alalta TAI
- muu Väyläviraston erikseen hyväksymä toisen asteen perustutkinto ja soveltuva työkokemus
- Ratatyöturvallisuuspätevyys (Turva)
- Perusteet rautatiejärjestelmästä (PERA)
- Kunnostushitsauspätevyys
- standardin EN ISO 9712 vaatimusten mukaisesti todennettu lähinäkökyky
- Tulityökortti.

Osaamisvaatimukset:

- Ymmärtää hitsaustoiminnassa vaikuttavia tekijöitä, jotka voivat joko tukea tai heikentää toiminnan onnistumista ja siten vaikuttaa esim. turvallisuuteen.
- Ymmärtää jatkuvakiskoraiteen vaatimukset.
- Tuntee noudatettavat standardit ja niiden vaatimukset, mm SFS-EN ISO 5817.
- Osaa toimia kiskojen ja vaihteiden kiskoteräsosien sekä kiskoatkosten hitsaustehtävissä.
- Osaa toimia kiskohitsien, kiskojen ja vaihteiden hiontatöissä.
- Hallitsee käytettävät hitsausmenetelmät ja hitsauksiin liittyvät ohjeet.
- Hallitsee eristysjatkostenliimauksen.
- Hallitsee jatkuvakiskoraiteen vaatimukset.

Pätevyyden myöntämisen edellytykset:

Hyväksytysti suoritettut

- kirjalliset kokeet
- käytännön harjoittelu

- hitsauskoe.

Voimassaolo: Pätevyys on voimassa kaksi (2) vuotta myöntämispäivästä.

Pätevyyden ylläpito: Osallistuttava hitsauskokeeseen kahden (2) vuoden välein, viimeistään pätevyyden päättymiseen mennessä. Hitsauspätevyyden voimassaolo edellyttää, ettei ole yli puolen vuoden taukoa kyseisen menetelmän hitsauksissa. Standardin EN ISO 9712 vaatimusten mukaisesti todennettu lähinäkökyky.

LUONNOS 8.9.2026

Liite 13: Termiittihitsauspätevyys

Koulutuksen tarkoitus: Koulutus antaa valmiuden termiittihitsauksen tehtäviin.

Koulutuksen kesto:

- 8 pv kun henkilöllä on kunnostushitsaus- ja kaarijatkohitsauspätevyys
- 10 pv kun henkilöllä on kunnostushitsauspätevyys
- 15 pv kun koulutus omana kokonaisuutena.

Ennakkovaatimukset:

- toisen asteen perustutkinto kone- ja tuotantotekniikan alalta TAI
- muu Väyläviraston erikseen hyväksymä toisen asteen perustutkinto ja soveltuva työkokemus
- Ratatyöturvallisuuspätevyys (Turva)
- Perusteet rautatiejärjestelmästä (PERA)
- standardin EN ISO 9712 vaatimusten mukaisesti todennettu lähinäkökyky
- Tulityökortti.

Osaamisvaatimukset:

- Ymmärtää hitsaustoiminnassa vaikuttavia tekijöitä, jotka voivat joko tukea tai heikentää toiminnan onnistumista ja siten vaikuttaa esim. turvallisuuteen.
- Ymmärtää jatkuvakiskoraiteen vaatimukset.
- Tuntee noudatettavat standardit ja niiden vaatimukset, mm SFS EN 14730-2 ja SFS-EN ISO 5817.
- Osaa toimia kiskojaikosten hitsaustehtävissä.
- Osaa toimia kiskohitsien hiontatöissä.
- Hallitsee käytettävät hitsausmenetelmät ja hitsauksiin liittyvät ohjeet.
- Hallitsee jatkuvakiskoraiteen vaatimukset.

Pätevyyden myöntämisen edellytykset:

Hyväksytysti suoritettut

- kirjalliset kokeet
- käytännön harjoittelu
- hitsauskoe

Voimassaolo: Pätevyys on voimassa kaksi (2) vuotta myöntämispäivästä.

Pätevyyden ylläpito: Osallistuttava hitsauskokeeseen kahden (2) vuoden välein, viimeistään pätevyyden päättymiseen mennessä. Hitsauspätevyyden voimassaolo edellyttää, ettei ole yli puolen vuoden taukoa kyseisen menetelmän hitsauksissa. Standardin EN ISO 9712 vaatimusten mukaisesti todennettu lähinäkökyky.

Liite 14: Hitsausmestaripätevyys

Koulutuksen tarkoitus: Antaa valmiuden toimia vastaavana kiskojen ja vaihteiden kiskoteräsosien hitsausteknisissä töissä ja ultraäänitarkastustöissä sekä antaa valmiuden toimia hitsaus- ja tarkastustöiden laadunvarmistajana.

Koulutuksen kesto: Riippuen aikaisemmasta pätevyyskokonaisuudesta, **kuitenkin enintään 10 päivää.**

Ennakkovaatimukset:

- vähintään kansainvälisen hitsausneuvojan (IWS) pätevyys
- vähintään kahden vuoden työkokemus kiskojen ja vaihteiden hitsauksiin tai tarkastuksiin liittyvistä töistä tai kahden vuoden työkokemus rakennehitsauksiin liittyvistä töistä (hitsauskoordinaattori tai vastaava)
- Ratatyöturvallisuuspätevyys (Turva)
- Perusteet rautatiejärjestelmästä (PERA)
- Tulityökortti.

Osaamisvaatimukset:

- Ymmärtää hitsaustoiminnassa vaikuttavia tekijöitä, jotka voivat joko tukea tai heikentää toiminnan onnistumista ja siten vaikuttaa esim. turvallisuuteen.
- Ymmärtää hitsausmestarin vastuun työ- ja rautatieturvallisuudelle.
- Tuntee noudatettavat standardit ja niiden vaatimukset, mm SFS EN 14730-2, SFS EN 16725, SFS-EN 15594 ja SFS-EN ISO 5817.
- Tuntee kiskomateriaalin ultraäänitarkastusmenetelmän ja ohjeet.
- Tuntee dokumentointiin liittyvät vaatimukset.
- Hallitsee tehtävään liittyvät ohjeet, määräykset ja standardit.
- Hallitsee jatkuvakiskoraiteeseen liittyvät hitsaustekniset työmenetelmät.
- Hallitsee radan hitsausten erityispiirteet.
- Hallitsee radan liikennöitävyyden määrittämisen raideteräkseen tehtyjen hitsausten osalta.

Pätevyyden myöntämisen edellytykset:

- hyväksytysti suoritettu kirjallinen koe
- hyväksytysti suoritettu päällysrakennepätevyyskoulutus.

Voimassaolo: Pätevyys on voimassa kaksi (2) vuotta myöntämispäivästä.

Pätevyyden ylläpito: Pätevyyden voimassaolon edellytyksenä on osallistuminen Väyläviraston järjestämille Hitsauspäiville kahden (2) vuoden välein.

Liite 15: Ultraäänitarkastajapätevyys

Koulutuksen tarkoitus: Pystyy luotettavasti löytämään visuaalisesti ja ultraäänitarkastusmenetelmällä kiskon ja vaihteiden teräsosien pintaviat ja sisäiset viat sekä arvioimaan vikojen vakavuuden ja vikaluokan kansallisen ja UIC luokituksen mukaisesti.

Koulutuksen kesto: 15 päivää.

Ennakkovaatimukset:

- toisen asteen perustutkinto kone- ja tuotantotekniikan alalta TAI
- muu Väyläviraston erikseen hyväksymä toisen asteen perustutkinto ja soveltuva työkokemus
- Ratatyöturvallisuuspätevyys (Turva)
- Perusteet rautatiejärjestelmästä (PERA)
- standardin EN ISO 9712 vaatimusten mukaisesti todennettu lähinäkökyky.

Osaamisvaatimukset:

- Ymmärtää ultraäänitarkastuksessa vaikuttavia tekijöitä, jotka voivat joko tukea tai heikentää toiminnan onnistumista ja siten vaikuttaa esim. turvallisuuteen.
- Tuntee noudatettavat standardit ja niiden vaatimukset, mm SFS-EN ISO 5817 ja SFS EN 16729-1, 3 & 4.
- Tuntee UIC 70712 ja UIC 725 julkaisut.

Pätevyyden myöntämisen edellytykset:

- Hyväksytysti suoritettut
 - kirjalliset kokeet
 - vähintään kuuden (6) kuukauden harjoittelu aika
 - käytännön kokeet.

Voimassaolo: Pätevyys on voimassa viisi (5) vuotta myöntämispäivästä.

Pätevyyden ylläpito: Osallistuttava ultraäänitarkastajan pätevyyskokeeseen viiden (5) vuoden välein, viimeistään pätevyyden päättymiseen mennessä. Ultraäänitarkastuspätevyyden voimassaolo edellyttää, ettei työssä ole yli vuoden taukoa. Standardin EN ISO 9712 vaatimusten mukaisesti todennettu lähinäkökyky.

LUONNOS 8.9.2026

Liite 16: Ratatyökoneenkuljettajapätevyys (RKK)

Koulutuksen tarkoitus: Ymmärtää rautatiejärjestelmän sekä oman toiminnan turvallisuusvaikutukset ja ratatyökoneen tekniset vaatimukset työhön. Osaa työskennellä ratatyövastaavan ohjauksessa ja ymmärtää turvallisuusohjeistukset kuten ratatyöalueen merkityksen. Ymmärtää koulutuksen tuottaman pätevyyden merkityksen omassa työssään. Ymmärtää työturvallisuuden merkityksen.

Koulutuksen kesto:

- 16 oppituntia
- 8 oppituntia kun henkilöllä on ratatyövastaavan tason 3 (RTV 3) -pätevyys

Ennakkovaatimukset:

- Ratatyöturvallisuuspätevyys (Turva)
- Perusteet rautatiejärjestelmästä (PERA)
- ennakkotehtävät.

Osaamisvaatimukset:

- Ymmärtää ratatyökoneenkuljettamisessa vaikuttavia tekijöitä, jotka voivat joko tukea tai heikentää toiminnan onnistumista ja siten vaikuttaa esim. turvallisuuteen.
- Ymmärtää koneen nousu- ja poistumispaikat.
- Tietää raiteen vapaana oloon liittyvät järjestelmät, niiden merkityksen sekä kiskoille nousun vaikutukset erilaisiin vapaana olon järjestelmiin.
- Tuntee Ratatyökoneet ohjeen ja tietää vaatimustenmukaiset tarkastukset, määräaikaistarkastukset sekä tekniset ja turvallisuuteen vaikuttavat tarkastukset kuljettajan näkökulmasta.
- Tunnistaa vaihteen asennon.
- Tietää sähköraitaan liittyvät koneiden turvalliset työskentelyetäisyydet.
- Tietää työkonensa maadoittamiseen liittyvät vaatimukset.
- Osaa toimia Ratatyövastaavan tai Turvamiehen antamien ohjeiden mukaisesti.
- Osaa tunnistaa työalueiden rajat ja osaa käyttää RUMA-sovellusta.
- Osaa vaatia riittävän kattavan ratatyöluvan työselostuksen.
- Osaa käyttää koneiden rajoittimia ja testata näiden teknisen toimivuuden.

- Hallitsee viestinnän Ratatyövastaavan kanssa ja osaa käyttää käytössä olevia järjestelmiä.
- Hallitsee Turon mukaiset toimintatavat ratatyökoneen käytössä rautatiealueella.

Pätevyyden myöntämisen edellytykset:

- Hyväksytysti suoritettut
 - kirjallinen koe
 - tehtävät
 - maastokäynti.

Voimassaolo: Pätevyys on voimassa viisi (5) vuotta myöntämispäivästä.

Pätevyyden ylläpito: Ratatyökoneenkuljettajan pätevyyden ylläpitämiseksi on suoritettava hyväksytysti yhden (1) päivän kestoinen kertauskoulutus viimeistään pätevyyden päättymiseen mennessä.

Liite 17: Pelastus- ja raivaushenkilöstön koulutusohjelma

Koulutuksen tarkoitus:

Koulutus antaa valmiudet toimia raivaus- ja pelastuspalvelutehtävissä valtion rataverkolla. Koulutettava osaa toimia työryhmän jäsenenä moniviranomaisympäristössä, avustaa pelastusviranomaisia sekä toimimaan onnettomuuspaikoilla henkisesti ja fyysisesti kuormittavissa olosuhteissa.

Koulutuksen kesto:

Väyläviraston rataraivaajan koulutusohjelman kesto on 12 koulutuspäivää. Rataraivaajille ja pelastusryhmän johtajille annetaan lisäksi myös roolin mukaisia koulutuksia ja perehdytyksiä.

Ennakkovaatimukset:

Koulutusohjelmaan osallistuvat valitaan palveluntuottajan toteuttaman rekrytointiprosessin kautta, jolloin on varmistettu soveltuva koulutustausta rataraivaajan tehtävään. Tehtävään sovelletaan sivutoimisen pelastushenkilöstön terveydentilavaatimuksia.

Koulutukseen osallistumisen ennakkovaatimukset:

Yleiset vaatimukset:

- Voimassa oleva Työturvallisuuskortti
- Voimassa oleva TURVA-koulutus
- Suoritettu PERA-koulutus
- Suoritettu Väyläviraston HOF-peruskurssi
- Voimassa oleva Tieturva 1 -koulutus

Rataravaajan ennakkovaatimukset

Vähintään pelastuslainsäädännön mukaisten sivutoimisen pelastushenkilöstön pätevyyksien suorittaminen, sekä tässä vaadittujen lisäkoulutusten suorittamista. Näitä ovat:

- Pelastustoiminnan peruskurssi
- CBRNE-koulutus
- Savu- ja kemikaalisukelluskoulutus
- Tieliikennepelastamisen kurssi
- Ensiapukurssi tai ensivastekurssi

Rataraivaajan ennakko vaatimukset voidaan täyttää suoritettulla pelastajan ammattitutkinnolla tai pelastustoimen alipäällystötutkinnolla.

Pelastusryhmän johtaja

Ryhmänjohtaja johtaa pelastusryhmää, joka koostuu vähintään kolmesta ja enintään seitsemästä pelastushenkilöstä sekä tehtävän mukaisista ajoneuvoista ja kalustosta. Pelastusryhmän johtajan on täytettävä myös rataraivaajan pätevyysvaatimukset.

Pelastusryhmän johtajilla on oltava pelastuslainsäädännön mukainen Pelastusryhmän johtajan koulutus. Pelastusryhmänjohtajan ennakko vaatimukset voidaan täyttää suoritettulla pelastustoimen alipäällystötutkinnolla.

Osaamistavoitteet:

- Raivaus- ja pelastuspalvelun henkilöstön tulee ymmärtää pelastus- ja raivaustoiminnassa vaikuttavia tekijöitä, jotka voivat joko tukea tai heikentää toiminnan onnistumista ja siten vaikuttaa esim. rautatieturvallisuuteen.
- Tuntee vaarallisten aineiden tilapäisten säilytyspaikkojen pelastussuunnitelmat ja riskit oman toimintansa osalta.
- Osaa toimia vaarallisten aineiden onnettomuustilanteessa turvallisesti; henkilösuojaimet ja turvallisen työskentelyn tavat.
- Osaa hyödyntää rataverkon eri tietojärjestelmiä toiminnassaan.
- Osaa junaliikennöinnin ja vaihtotyön turvallisuussäännöt raivaus- ja pelastuspalvelun toiminnan osalta.
- Hallitsee paikantamisen rataverkolla sekä radan merkit ja opasteet.
- Hallitsee rautatieliikenteen ja pelastustoimen viestijärjestelmät.
- Hallitsee kaluston nostotekniikat ja kaluston suojaamisen noston aikana.
- Hallitsee raivauksessa käytettävät nostoapuvälineet ja tekniikat.
- Hallitsee rataverkolla käytettävä sammutus- ja palotorjuntajärjestelmät.
- Hallitsee tunneleissa käytettävät pelastus- ja palotorjuntamenettelyt.
- Osaa toimia poikkeavissa liikennetilanteissa lisäresurssina soveltuviissa radanpidon tehtävissä

Pelastusryhmän johtajia koskevat lisäosaamisvaatimukset:

- Osaa toimia onnettomuuspaikalla tilannepaikan johtajana tilannekuva ja sidosryhmät huomioiden
- Osaa liikenteen keskeyttämiseen liittyvät menettelyt turvallisesti.
- Hallitsee menettelyt onnettomuusalueen suojaamiseksi liikenteenohjauksen kanssa.
- Osaa toimia työryhmän johtajana ja hyödyntää käytettävissä olevia resursseja ja kalustoa tarkoituksenmukaisella tavalla turvallisesti

Pätevyyden myöntämisen edellytykset:

Väylävirasto myöntää rataraivaajan ja pelastusryhmän johtajan pätevyudet hyväksytysti suoritettun kirjallisen kokeen sekä hyväksytyn näytötkokeen perusteella

Voimassaolo:

Rataraiavaajan ja Ryhmänjohtajan pätevyyden ylläpito edellyttää vähintään kuuteen Väyläviraston järjestämään harjoitukseen osallistumista kalenterivuoden aikana.

Näistä harjoituksista vähintään yhden on sisällettävä rautatiekaluston tunkkausta käytettävissä olevalla raivausvälineistöllä. Lisäksi vähintään yhden harjoituksen on sisällettävä harjoitus, jossa käytetään kemikaalipukua simuloidussa vaarallisten aineiden torjuntaharjoituksessa.

Osallistuminen useamman päivän mittaiseen harjoitukseen huomioidaan siten, että yksi harjoituspäivä lasketaan yhdeksi harjoituskerraksi.

Mikäli vaadittava harjoitusmäärä ei täyty, voidaan pätevyys uusia suorittamalla Väyläviraston vaatima lisäkoulutus. Mikäli pätevyys on vanhentunut pidempään, kun kalenterivuoden, tulee rataraivaajakoulutus uusia.

Liite 18: Koontitaulukko

LUONNOS 8.9.2026

Pätevyyskoulutus	Ennakkovaatimukset	Koulutuksen kesto	Ennakkovaatimus: Koulutus	Ennakkovaatimus: Työkokemus	Soveltuvuuden arviointi	Voimassa-oloaika	Kertaus
Ratatyöturvallisuuspätevyys (Turva)	Ei ennakkovaatimuksia	8h	-	Ei	Ei	5	käydään uudelleen
Perusteet rautatiejärjestelmästä (PERA)	Turva	16h +8h	-	Ei	Ei	Toistaiseksi	Ei
Turvamiespätevyys (T-mies)	Turva	8h	-	3 kk	Kyllä	5	käydään uudelleen
Ratatyövastaavan pätevyys taso 1 (RTV 1)	Turva+Pera	5 pv	-	6 kk	Kyllä	1	Kertaus
Ratatyövastaavan pätevyys taso 2 (RTV 2)	RTV 1 (+Turva+Pera)	3 pv	-	6 kk	Kyllä	1	Kertaus
Ratatyövastaavan pätevyys taso 3 (RTV 3)	RTV 2 sekä RTV-koulutuksen TOP-jakso tai sen korvaava RTV-intensiivijakso (+Turva+Pera)	2 pv	-	6 kk	Kyllä	1	Kertaus
Ratapihaliikenteenohjaajan pätevyys (RLO)	Turva+Pera	1kk	Toisen asteen perustutkinto tai ylioppilastutkinto	Ei	Kyllä	1	kertaus
Liikenteenohjaajan pätevyys (LO)	Turva+Pera	6kk	Toisen asteen perustutkinto tai ylioppilastutkinto	Ei	Kyllä	Toistaiseksi	kertaus kalenterivuosit
Päällysrakennepätevyys	Turva+Pera	56-64h	Teknisen alan koulutus	3v tai 4 v riippuen tutkinnosta	Ei	5	kertaus
Taito- ja maarakennuspätevyys	Turva+Pera	16h	Soveltuva teknisen alan tutkinto (ammattitutkintoa ylempi tutkinto)	2 v	Ei	5	kertaus
Turvalaiteasentajapätevyys	Turva+Pera, Sähkötyöturvallisuuskoulutus	160h	Sähkö- ja automaatiotekniikan perustutkinto		Ei	5	kertaus
Käyttöönottotarkastajapätevyys	Turva+Pera, Sähkötyöturvallisuuskoulutus, Toiminnallisen turvallisuuden koulutus	40h	Soveltuva tekninen tutkinto (vähintään AMK)	2v tai 5v riippuen työkokemuksesta	Kyllä	1	kertaus
Kunnostushitsauspätevyys	Turva+Pera Kunnostushitsauspätevyys	25 pv	Soveltuva toisen asteen tutkinto tai muu vastaava		näkö	2	kertaus
Kaarijatkohitsauspätevyys	Turva+Pera	15 pv	Soveltuva toisen asteen tutkinto tai muu vastaava		näkö	2	kertaus
Termitiithitsauspätevyys	Turva+Pera	8, 10 tai 15 pv	Soveltuva toisen asteen tutkinto tai muu vastaava		näkö	2	kertaus
Hitsausmestariapätevyys	Turva+Pera, Vähintään kansainvälisen hitsausneuvojan (IWS) pätevyys	räätylööidään, enintään 100 pv		2v	Ei	2	kertaus
Ultraäänitarkastajapätevyys	Turva+Pera	10-15 +5 päivää	Soveltuva toisen asteen tutkinto		näkö	5	Koe
Ratatyökoneenkuljettajapätevyys (RKK)	Turva+Pera	8h tai 16 h		Ei	Ei	5	kertaus
Pelastus- ja raivaushenkilöstön koulutus	Turva+Pera, työturvallisuuskortti, Tieturva 1	12 päivää	Pelastustoiminnan koulutukset		Sivutoimisen pelastushenkilöstön terveydentilavaatimukset	1	6 harjoitusta vuosittain

LUONNOS 8.9.2026